

ΚΥΡΙΑ ΟΝΟΜΑΤΑ Κ' ΕΠΙΘΕΤΑ ΤΗΣ ΤΣΑΝΤΩΣ*

Τα κύρια ὀνόματα τῶν κατοίκων τῆς Τσαντῶς δύνανται νὰ διαιρεθῶν ἀναλόγως τοῦ χρόνου τῆς εἰσαγωγῆς των εἰς τρεῖς κατηγορίας, ἥτοι α') εἰς ὅσα εἶχον ἐπικρατήσῃ εἰς τὴν βυζαντινὴν Θράκην ἀπὸ τοὺς πρώτους μ. Χ. αἰῶνας, ὅτε συνεπληρώθη ὁ ἐξελληνισμὸς τῆς.

β') εἰς ὅσα ἐπλάσθησαν κατὰ τοὺς μετέπειτα χρόνους ὑπὸ τοῦ λαοῦ, καὶ

γ') εἰς ὅσα εἰσῆχθησαν κατὰ τοὺς τελευταίους χρόνους.

Τὰ ὀνόματα τῆς πρώτης κατηγορίας ἦσαν τὰ συνήθη εἰς τὸ Πανελ-
λήνιον ὀνόματα τοῦ Βυζαντινοῦ Ἑλληνισμοῦ, ἡ. χ. Πέτρος, Ἀποστόλης,
Ληγόρης, Θανασῆς, Φώτης, Κωνσταντῖνος, Λασκάρης, Μαρία, Ντόμνα,
Σεβαστή, Ἑλένη, Δούκαινα, Βασβασά κατ. Ταῦτα ὀνόματα ἐλάμβανον
συνήθως τὰ πρῶτα τέσσαρα ἑκάστης οἰκογενείας, ταῖς λοιπὰς ἔκρινε γὰρ φέ-
ρονται τὰ ὀνόματα τῶν πατέρων των καὶ τῶν μητέρων τῶν νεοεισγερμένων.
Ἐκ τῶν ὀνομάτων τούτων μερικά ἦσαν εἰς μετὰ αὐτὴν χρῆσιν ἀπὸ ἄλλα
τῆς αὐτῆς κατηγορίας ἡ. χ. τὸ ὄνομα Θανάς, διότι ἡ Ἐκκλησία τῆς Τσαν-
τῶς ἦτο ἀφιερωμένη εἰς τὴν μνήμην τοῦ ἁγίου Ἀθανασίου, καθὼς καὶ
τὰ ὀνόματα Δημητρός, Νικόλας, Γιάννης, Βιώτης, Κώστας, Ἑλένη, Κα-
τίνα, Παρασκευὴ καὶ τινὰ ἄλλα, ὡς ὀνόματα ἁγίων, οἱ ὅποιοι ἐωρεάζοντο
ἐκεῖ πανηγυρικώτερον. Κατὰ τὴν πατροπαράδοτον συνήθειαν ἓνα μόνον
ὄνομα ἐδίδετο εἰς κάθε βαπτιζόμενον παιδί. Μίαν δὲ φορὰν ἐσχάτως εἶχε
γίνει ἀρχὴ εἰσαγωγῆς δύο ὀνομάτων ἀπὸ ἀνάδοχον Ἀρχιγενίδα. Ἀλλ' ὁ
ξενικὸς καὶ ἄσκοπος νεωτερισμὸς δὲν εὗρεν εὐτυχῶς μιμητάς.

Τὰ ὀνόματα τῆς δευτέρας κατηγορίας ἦσαν ἐξ ἐκείνων, τὰ ὅποια
ἐσχημάτισε κατὰ τὴν διάρκειαν τῶν παρελθόντων αἰώνων ὁ λαὸς τῆς Θρά-
κης καὶ ἄλλων ἐλληνικῶν περιφερειῶν ἀπὸ ὀνόματα εὐγενῶν δένδρων, ἀν-
θέων, πτηνῶν, ἀρωμάτων, πολυτίμων μετάλλων καὶ λίθων, χωρῶν καὶ πό-
λεων, ἀπὸ ἀξιώματα Βυζαντινῶν ἀρχόντων, ὡς καὶ ἀπὸ ἐορτάς, ἐκκλησια-
στικὰς εὐχὰς καὶ φράσεις κτλ.

Ἠ. χ. Ἀνέστης, Ἀνεγνώστης, Ἀνθης, Ἀνθούλης, Ἀργύρης, Ἀση-

* Χωρίον τῆς ἐπαρχίας Σηλυβρίας.

Ἀποστολὴς
Θράκης
2.2.1940
343-353

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

μάκης, Βαϊόφορος, Βηθιλέμης, Γιορδάνης, Γκιούλης, Δεντρῆς, Διαμαντῆς, Ζαφείρης, Ζαχαρῆς, Λιονταρῆς, Λιβάνης, Μόσκος, Μπαχάρης, Παναγιώτης, Παράσκος, Παρασκευᾶς, Πολυχρόνης, Σαράντης, Σεραφεύμης, Σταῦρος, Σταυρινός, Στέργιος, Συνάναρχος, Σωτήρης, Τριαντάφλος κτλ.

Ἀμυγδαλίτσα, Ἀνθούλα, Ἀγδόνη, Ἀγγελική, Ἀληθόνη, Ἀνθή, Ἀργυρή, Ἀσημένια, Βαγιώ, Βενέτη, Βηθόνη (Βηθανία), Γαρουφαλιά, Γερουσαλήμ, Δεσποινιώ, Διαμάντω, Διαλεχτή, Δούκαινα, Εὐλαβώ, Εὐρωπία, Ζαφειρώ, Ζεμπουλιά, Θωμαή, Κανελλιώ, Καρυοφυλλιώ, Κορασή, Λαμπρινιώ, Μαλαματένια, Μερτζανή, Ντόμνα, Παγωνή, Παναγιωτή, Πασκαλιώ, Ροδῆ, Σοφία, Σμαραγδή, Τριανταφλίνα, Φραντῆ (Εὐφραντῆ), Φαρφουρή, Χαριτωμένη, Χρυσταλλένια, Χρυσαφένια κτλ.

Δὲν χωρεῖ ἀμφιβολία ὅτι ἡ ἐν λόγῳ δημιουργικὴ ἐργασία τοῦ λαοῦ θὰ ἐσυνεχίζετο καὶ θὰ παρήγοντο πλεῖστα εἰσέτι νεοελληνικά ὀνόματα ἰδίως θηλυκά, ἐὰν δὲν ἀνεκόπτετο ἡ παραγωγή των ἀπὸ τὴν εἰσαγωγὴν τῶν ὀνομάτων τῆς τρίτης κατηγορίας.

Ἡ τρίτη κατηγορία περιλαμβάνει τὰ ὀνόματα, τὰ ὁποῖα παρελήφθησαν ἀπὸ τὴν ἀρχαίαν ἑλληνικὴν ἱστορίαν καὶ μυθολογίαν π. χ. Ἀριστείδης, Ἀσκληπιάδης, Ἀριστομένης, Ἀρσάδικος, Πολυνείκης, Σοφοκλῆς, Ἀντομαχῆ, Ἀντιγόνη, Ἀλκιβιάδης, Ἐθνή, Πηνελόπη, Φιλομήλα κτλ.

Τὰ ὀνόματα ταῦτα εἰσήχθησαν κατὰ τοὺς τελευταίους χρόνους, ἀφ' οὗ μετὰ τὴν ἵδρυσιν σχολείων εἰς τὴν ἑλληνικὴν ἔρχισαν νὰ διαδίδωνται τὰ γράμματα, ἠϋξανε δὲ ἀφ' ἑτέρου καὶ ἡ ἐπικοινωνία τῶν χωρικῶν μετὰ τοὺς κατοίκους τῶν κέντρων. Ἀπετέλουν δὲ καὶ τὰ ἐν λόγῳ ἀρχαῖα ὀνόματα μίαν ἀπὸ τὰς ἐκδηλώσεις τῆς προσπάθειας πρὸς ἐπάνοδον εἰς τὴν γλῶσσαν τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων καὶ τὴν πνευματικὴν ἐξύψωσιν τοῦ Γένους δι' αὐτῆς. Ἐπειδὴ δὲ συνιστῶντο ὑπὸ τῶν ἐγγραμμάτων καὶ ἀντεπροσώπευον τὸ νεώτερον πνεῦμα, ἐπληθύνοντο συντόμως εἰς βάρος τῶν ἀνέκαθεν ἐν χρήσει ὀνομάτων καὶ ἰδίως τῶν νεοελληνικῶν ὀνομάτων τῆς δευτέρας κατηγορίας, τὰ ὁποῖα ἐφαίνοντο πλέον ὥς πενιχρά καὶ χωριάτικα πρὸς τῆς αἴγλης τῶν ὀνομάτων τῶν ἐνδόξων προγόνων μας. Οὕτω δὲ μὴ διδόμενα πλέον εἰς τὰ γεννώμενα κατὰ τοὺς τελευταίους χρόνους τέκνα παρηγωνίζοντο βαθμὴδὸν καὶ ἐξηφανίζοντο τὰ ὀνόματα Ἀρχοντῆς, Ἀσημάκης, Βαρσαμῆς, Δεντρῆς, Ζαφείρης, Ζαχαρῆς, Κανέλλης, Λιβάνης, Μάλαμας, Σεβαστός, Χρυσάφης, Ἀκριβή, Ἀργυρή, Διαλεχτή, Δούκαινα, Ζεμπουλιά, Κορασή, Λεμονιά, Λουλουδή, Νεραντζούλα, Παγώνη, Ροδῆ, Χρυσταλλένια καὶ τὸ ποιητικὸν Ἡλιοστάλαχτη.

Πάντως ὅλα τὰ ἐν χρήσει μέχρι τοῦ ἐκτοπισμοῦ ὀνόματα ἦσαν ἀρχαῖα ἢ νέα ἑλληνικά, ἐκτὸς ἐλαχίστων. Μαρτυρεῖ δὲ καὶ τοῦτο πρὸς τοῖς ἄλλοις τὴν ἐλληνικώτητα τῆς περιφερείας ἐκείνης. Διότι, ἂν λάβωμεν ὑπ'

ὄψιν ὅτι κατὰ τοὺς Βυζαντινοὺς χρόνους ἐπέδραμον πλειστάκις τὴν Θράκην διάφοροι λαοί, ὅτι εἰς τὰ παράλια τῆς ὑπῆρχον Βενετοὶ καὶ Γενοαῖοι, ὥς καὶ ὅτι οἱ Τοῦρκοι καταλαβόντες πρὸ τῆς Ἀλώσεως τὴν Θράκην κατεῖχον αὐτὴν ἐπὶ 600 ἔτη, κατανοοῦμεν πόσον μηδαμινὴ, ὑπῆρξεν ἡ ἐπίδρασις ὅλων αὐτῶν τῶν λαῶν εἰς τὴν ἐξελληνισθεῖσαν Θράκην, ἐφόσον ἐκ τῶν κυρίων ὀνομάτων τῆς Τσαντῶς τρία μόνον προήρχοντο ἀπὸ τουρκικὰς λέξεις, ὁ Γκιούλης, ὁ Μπαχάρης κ' ὁ Φουρμουζής, τρία ἕτερα ὀνόματα φαίνονται λατινικῆς καταγωγῆς ἢ ἔχουν σχέσιν μὲ τοὺς μεταγενεστέρους Φράγκους· τῶν Σταυροφορίων, ὁ Βεργούλης, ὁ Λιμπέρης κ' ὁ Τζαννέτης καὶ μόνον μία παρ' ἑλλενικῆς ὀνόματος ἐκόλλησεν ἀπὸ τὴν γειτονίαν μὲ τοὺς Βουλγάρους ἀγρότας· ὁ Στογιάννης.

Καταλήξεις τῶν ὀνομάτων

Ἐκ τῶν κυρίων ὀνομάτων τῆς Τσαντῶς τὰ μὲν ἀρσενικὰ εἶχον τὰς ἐξῆς καταλήξεις:

α') Τὴν κατάληξιν —άκης· π. χ. Ἀντισπάρτης, Ἀντωνάκης, Ἀποστολάκης, Ἀσημάκης, Βασιλάκης, Βεργουλίτης, Γαβριλάκης, Γιαννάκης, Γιαννακάκης, Γιωργάκης, Δημαράκης, Δημητριάκης, Διαμαντάκης, Δοξάκης, Θανασάκης, Θεωράκης, Κωστάκης, Κωνσταντάκης, Λασκαράκης, Ληγοράκης, Μανολάκης, Μιχαλάκης, Μυσιτσάκης, Νικολάκης, Παναγιώτακης, Παντελάκης, Παυράκης, Πλαυτάκης, Πασαλάκης, Σταυράκης, Σταυρινάκης, Σπυριδιάκης, Στεφανάκης, Σιτοπότης, Φιλιππάκης, Φουρμουζάκης, Φωτακῆς, Χριστάκης, Χριστοφάνης κτλ.

Τρία ἐκ τῶν ἀνωτέρω ὀνομάτων ἔληγον καὶ εἰς —άκος· π. χ. ὁ Γιαννάκος, ὁ Μητάκος (Δημητράκης—Μῆτρος—Μῆτος) κ' ὁ Χριστάκος.

β') τὴν κατάληξιν—ῆς τονιζομένην καὶ—ῆς ἄτονον· π. χ. Ἀγγελῆς, Ἀντωνῆς, Ἀνδροκλῆς, Ἀποστολῆς, Ἀριστοκλῆς, Γιωργῆς, Γιαννακῆς, Δημοστοκλῆς (Θεμιστοκλῆς), Δεντρῆς, Διαμαντῆς, Διονυσῆς, Ζαχαρῆς, Θανασῆς, Θεωρῆς, Θεγοκλῆς, Κυριαζῆς, Κωστῆς, Κωνσταντῆς, Λανδῆς (Λάδιμος), Λασκαρῆς, Ληγορῆς, Λιοντῆς, Λιονταρῆς, Μαυρουδῆς, Μελιτῆς, Μπαχαρῆς, Νικολῆς, Παντελῆς, Παυλῆς, Περκελῆς, Πετροῆς, Σαραντῆς, Σοφοκλῆς, Σταυρῆς, Στρατῆς, Στεφανῆς, Φωτῆς, Φειντερῆς (Φρειδερίκος;) κτλ.

Ἀλέξης, Ἀνθῆς, Ἀνθούλης, Ἀνθηβούλης, (Εὐθυβούλης), Ἀλκιβιάδης, Ἀνεγνώστης, Ἀνέστης, Ἀντώνης, Ἀξένης; (Ἀὔξέντιος), Ἀποστόλης, Ἀργύρης, Ἀνασάσης, Ἀριστείδης, Ἀριστοτέλης, Ἀριστομένης, Ἀρσένης, Ἀρχιμήδης, Ἀσκληπιάδης, Βασίλης, Βαγγέλης, Βεργούλης, Βηθιλέμης, Γιάννης, Γαβρίλης, Γιορδάνης, Γιωγάννης, Γιώργης, Γιωαεῖμης, Γκιούλης, Δημήτρης, Δημοστένης, Εὐρυβιάδης, Εὐρυστένης, Εὐρυπίδης, Ζαφείρης, Ἡράκλης, Θανάσης, Θεγοδόσης, Θεγοφίλης, Θεοχάρης, Ἰπποκράτης, Κανακάκης, Κλάνθης, Καρυοφύλλης, Κορνήλης, Κυριάκης, Λεγωνίτης, Ληγό-

ρης, Λιβίνης, Λευτέρης, Λυμπέρης, Μανώλης, Μέλης, Μελιτώνης, Μιχάλης, Μπαλάσης, Μπαχάρης, Παναγιώτης, Παντέλης, Πασκάλης, Πολυδεύτης, Πολυνείκης, Πολυχρόνης, Προκόπης, Σαράντης, Σεραφεΐμης, Σταμάτης, Στεφάνης, Συμαγώνης, Σωκράτης, Σωτήρης, Τζαννέτης, Τελεμάχης, Φάνης, Φουρμούζης, Φώτης, Χαρίλης, Χριστοδούλης κτλ.

Ὡς γνωστόν, ὅταν ἡ τελευταία συλλαβὴ τοῦ ὀνόματος μὲ τὸ φωνῆεν ἡ ἦτο ἄτονος, ἐπροφέρετο συνήθως ὁμοῦ μετὰ τῆς προηγουμένης συλλαβῆς, καὶ οὕτω τὰ ὀνόματα Ἀνθούλης, Δοξάκης, Λυμπέρης, Ἀγδόνη, Ἀλκμήνη κτλ. ἠκούοντο ὡς δισύλλαβα. Μερικὰ ὅμως ἐξ αὐτῶν π. χ. Δημήτρης, Μαριάνθη κτλ. ἐπροφέροντο κατ' ἐξαίρεσιν κανονικῶς ὡς τρισύλλαβα λόγῳ τῶν πρὸ τοῦ ἡ τῆς καταλήξεως δύο συμφώνων τρ καὶ νθ, τὰ ὁποῖα δὲν ἠδύναντο νὰ μείνουν εἰς τὸ τέλος τοῦ ὀνόματος μαζὶ μὲ τὸ τελικὸν γ ἢ ἄνευ αὐτοῦ.

Ὅσον δὲ ἀφορᾷ εἰς τοὺς φθόγγους μπ καὶ ντ, οἱ ὁποῖοι ἀπαντῶσιν εἰς τὰ ὀνόματα Ἀντώνης, Λυμπέρης, Μπαλάσα, Ντομνίτσα κτλ. οὗτοι ἐπροφέροντο χωρὶς ν' ἀκούεται αὐτῶν τὸ ν, ἀκριβῶς δηλαδὴ ὅπως οἱ γαλλικοὶ χαρακτῆρες β καὶ δ.

γ') Τὴν κατάληξιν—ος τονιζομένην εἰς ὀλίγα ὀνόματα καὶ—ος μὴ τονιζομένην εἰς περισσότερα π. χ. Ἀναστάς, Ἀγαπητός, Ἀποστολὶός, Γιωργάνος, Δημητρός, Δαμιανός, Θανάσιος, Κοιτιανός, Μιχαήλ, Νικολαῖος, Σταυρινός, Σωτήρ, κτλ.

Ἀγισίλαος, Ἀλέκος, Ἀλέξαντρος, Ἀδαμάντιος, Ἀνέτος, Ἀνθήλογος, Ἀνθιμος, Ἀπόστολος, Ἀριστόδημος, Βαϊόφορος, Βγαγγέλος, Βέργος, Βλαδίμερος, Γιάνκος, Γιώργος, Δημόκριτος, Δήμος, Δρόσος, Ἡρόδικος, Θανάσιος, Θεγόφιλος, Θρασύβουλος, Θύμιος, Κλέαντρος, Κλέαρχος, Κυριάκος, Κῶτσος, Κωνσταντῖνος, Λάδιμος, Λάμπος, Λάζος, Λύσαντρος, Μανθαῖγος, Μενέλαγος, Μῆτος, Μιχαήλος, Μόσκος, Νάτσος (Θανάσιος), Νέσος, Νίκος, Νικόλτσος, Πάντσος, Πάμφιλος, Παῦλος, Παράσκος, Πάτροκλος, Πέτρος, Πολύβιος, Σόλος, Στάμος, Σπύρος, Σταῦρος, Στέφανος, Στέφος, Στογιάννος, Στέργιος, Στράτος, Συνάναρχος, Σῶτος, Τάσος, Τζωγάννος, Τελεμάχος, Τιμόθεος, Τριαντάφλος, Χαρίλαος, Χιλίαρχος, Χριστόδουλος, Χρῖστος κτλ.

δ') Τὴν κατάληξιν—ας τονιζομένην καὶ—ας μὴ τονιζομένην, ἀμφοτέρως εἰς ὀλίγα ὀνόματα π. χ. Ἀντριᾶς, Ἀναστάς, Γραμματᾶς, Θανάς, Θωμᾶς, Κρυωνᾶς, Παρασκευᾶς κτλ.

Ἀντρέγας, Ἀρχιλλέγας, Δυσσέγας, Κώστας, Λίας, Νικόλας, Παμνώντας, Σάββας, Φίλιππας, κτλ., καὶ

ε') Τὴν σπανίαν κατάληξιν—άσκος, ἡ ὁποία διετηρεῖτο εἰς ἓν μοναδικὸν κύριον ὄνομα τῆς Τσαντῶς ὁ Ληγοράσκος.

Καταλήξεις τῶν θηλυκῶν

Τὰ δὲ θηλυκὰ ὀνόματα εἶχον τὰς ἐξῆς καταλήξεις :

α') Τὴν κατάληξιν —ω τονιζομένην εἰς τὰ περισσώτερα θηλυκὰ ὀνόματα καὶ —ω μὴ τονιζομένην εἰς ὀλίγα π. χ. Ἀγδονιά, Ἀγλαγιά, Ἀντρονιά, Ἀργυρώ, Ἀρμενιά (Ἑρμιόνη), Ἀσημενιά, Ἀσπασώ, Ἀστερώ, Βαγιά, Βαρβαρώ, Βασιλιά, Βλοκιά, Βενετιά, Γαϊτανιά, Γλυκειά, Γουλιώ (Ἰουλία), Δαφινιά, Δεσποινιά, Δοξώ, Δροσώ, Ἐλενιά, Ἐριστώ (Ἀρίστη), Ἐρνιά, Ἐλενιτσώ, Εὐγενιά, Εὐγενικωτιά, Εὐλοβώ, Εὐλαμπώ, Εὐγεβώ, Ζαφειρώ, Ζαφριώ, Ζωγιά, Θεγανώ, Θυμιά, Θωμαγιά, Καλλιά, Καλλιρρώ, Κανελλιά, Καρυοφυλλιά, Κιτερνιά, Κατινιά, Κερανιά, Κυριακώ, Λαμπρινιά, Λεμπεγιά (Ὀλυμπία), Λισσαβώ (Ἐλισσάβετ), Μανιά, Μαλαμώ, Μαλαματιά, Μαργώ, Μελιά (Μηλέα—Μηλιά), Μερτζανιά, Μορφιά, Μοσκιώ, Μουσπουλιά, Μπαλασώ, Ντομνιά, Ξαθώ, Παρασκευώ, Πασκαλιά, Πρεπώ, Ραλλιά, Σαββώ (Λισσαβώ), Σεβαστώ, Σμαρώ, Σμαραγδώ, Σοφιώ, Σταυρινιά, Συρματώ, Ταρσώ, Τασιά, Φακιά, Φεβρωνιά, Φερσώ, Φροσυνιά, Φωτεινιά, Χαρικλειώ, Χαριτώ, Χορσώ, Χρυσώ κτλ.

Ἀνάστω, Βασίλω, Διαμάντω, Λαμπά (Ὀλυμπία), Μαλάμω, Μέλω, Σύρμω, Φρόσω κτλ.

Ἡ ἀνωτέρω κατάληξις εἰς—ω ποτὶς εἰς τὰ περισσώτερα τῶν θηλυκῶν ὀνομάτων τῆς Τσαντῶς, τὰ ὅποια εἰσὶν ἡ πλεονάζουσα ὁμιλία, ἀπὸ καὶ ὅταν εἶχον ἄλλω τῇ κατάλεξιν. Μποροῦν δὲ αὐτὴ γράφεται μὲ ω κατ' ἀναλογίαν τῶν ἀρχαίων τοπωνυμίων θηλυκῶν ὀνομάτων εἰς—ω, ὡς Σαφώ, Θεανώ κτλ., ἐν τοῖσι δὲ καὶ προσέχεται, κατὰ τὸν ἀείμνηστον γλωσσολόγον Μ. Φιλήνταν, ἀπ' ἐξέλινα ἀλλὰ ἀπὸ τὰ οὐδέτερα ὑποκοριστικὰ τῶν νεωτέρων θηλυκῶν ὀνομάτων εἰς—ό π. χ. τὸ Ἐλενιά, τὸ Ἐρνιό κτλ., τὰ ὅποια προσελάμβανον τὸ ἄρθρον η καὶ ἐγένοντο θηλυκὰ εἰς—ώ, ὅταν ἐμεγάλωναν τὰ δι' αὐτῶν ὀνομαζόμενα κοράσια. Τοῦτο ἐξάγεται κ' ἐκ τοῦ τοπικοῦ διστίχου.

Τὸ Ἐλενιὸ καὶ τὸ Ντομνιὸ καὶ τὸ Κατερνιάκι,
αὐτὰ τὰ τρία φέρανε στὸν κόσμον τὴν ἀγάπην.

β') τὴν κατάληξιν —ή τονιζομένην καὶ—η μὴ τονιζομένην, ἀμφοτέρως εἰς πλεῖστα ὀνόματα π. χ. Ἀγαθή, Ἀγαπή, Ἀγγελική, Ἀγδονή, Ἀνθή, Ἀργυρή, Ἀρετή, Βαρβαρή, Βασιλική, Βενετή, Γραμματή, Γραμματική, Δοξή, Δροσή, Ἐριστή (Ἀρίστη), Ζαφειρή, Ζωή, Θεγοτή (Θεοκτίστη), Θωμά, Κορασή, Λαμπρινή, Μαλαματή, Μερτζανή, Μπαλασή, Ντομνή, Ξανθή, Ὅρανή, Παγωνή, Παναγιωτή, Παρασκευή, Πρεπή, Ροδῆ, Σεβαστή, Σμαραγδή, Σουλτή (Σουλτάνα) Σουσή (Σωζάννα), Ταρσή, Τζοχερή (Τζιβαχερένια = διαμαντένια), Φαρφουρή, Φραντή, Φανή, Φερσαή, Φωτεινή, Χρυστή, Χρυσή κτλ.

Ἀγδόνη, Ἀληθόνη, Ἀλκμήνη, Ἀγαθονίκη, Ἀνθοδέσμη, Ἀντιγόνη, Ἀντρομάχη, Ἀριάνη, Ἀρίστη, Ἀφροδίτη, Βηθόνη, Βενέτη, Γερουσαλή-

μη, Δάφνη, Ἑλένη, Ἑλικρίνη, Ἑλπινίκη, Ἑρμιόνη, Ἑρμφίλη, Εὐάνθη, Εὐρυδίκη, Εὐτέρπη, Εὐχαρη, Καλλιόπη, Κατίνη, Κατερίνη, Κοκώνη, Μαρσιάνθη, Μερόπη, Μελομένη, Μερτζάνη, Ὀράνη, Πηνελόπη, Πολυξένη, Ροδιάνθη, Σουλτάνη, Φαρφούρη, Φροσύνη, Χρυσάνθη, Χαριτωμένη κτλ.

γ') Τὴν κατάληξιν—ίτσα, π.χ. Ἀγδονίτσα, Ἀμυγδαλίτσα, Ἀνθίτσα, Ἀντίτσα, Βαγίτσα, Βενετίτσα, Ἑλενίτσα, Ἑλίτσα, Ἑμορφίτσα, Ζαφειρίτσα, Ζωίτσα, Θεγονίτσα, (Θεανώ), Θωμαίτσα, Κανελλίτσα, Κατινίτσα, Κυριακίτσα, Μαργαρίτσα, Μπαλασίτσα, Ντομνίτσα, Πασκαλίτσα, Παρασκευίτσα, Σεβαστίτσα, Σωτηρίτσα, Ταρσίτσα, Φανίτσα, Φωτεινίτσα, Χριστίτσα κτλ.

δ') Τὴν κατάληξιν—ία καὶ —ιά, π.χ. Ἀγλαία, Ἀθαλία (Ναθαλία), Ἀμαλία, Ἀναστασία, Ἀρεσμία, (Ἑρασμία), Ἀρκαδία, Ἀσπασία, Βενετία, Γλυκερία, Εὐανθία, Εὐλαμπία, Εὐταλία, Εὐτυχία, Εὐδοκία, Εὐρωπία, Θιανασί, Θεοδοσία, Θυμία, Λεσβία, Μαρία, Πελαγία. Πολυμπία, (Ὀλυμπία), Οὐρανία, Σοφία, Συνοδία, Τασία, Φερωνία κτλ.

Βδοκία, Γαρουφαλιά, Γιωργία, Δοκίμια, Ζεμπουλιά, Θυμία, Κωσταντινία, Μουσπουλιά, Σοφία κτλ.

ε') Τὴν κατάληξιν—ᾶ τανύσιμην ἔχοντες εἰς τὸ ὄνομα Ἀθηνᾶ καὶ ἄμην τανύσιμην εἰς ὅλα τὰ ἄλλα, π.χ. Ἄννα, Ἀσάννα (Σοξάννα), Βαφορία, Δεσποῖνα, Δούκαινα, Ἐριάννα (Εὐρήνη), Ζαφειρα, Θέκλα, Ἐριγενεια, Καλούδα, Κανέλλα, Κεράνα, Κίκοσάτσα, Λοξάντρα, Λεμπιάδα, (Ὀλυμπιάς), Μάλτα, Μαριώρα, Μπαλίσσα, Ντόμνα, Ὀλγα, Παναγιώτα, Πασκάλα, Πηνέλα, Ρούσα, Σμασάτσα, Σουλτάνα, Σύρμα, Τερψιδέγα, Φιλομήλα, Χαρίκλεια κτλ.

ς') Τὴν κατάληξιν—ένια, ἢ ὁποῖα, ὥς καὶ αἱ ἐπόμεναι. ἀπαντᾷ εἰς ὀλίγα ὀνόματα π.χ. Ἀσημένια, Διαμαντένια, Ζαχαρένια, Μαλαματένια, Μεταξένια, Πατένια (Υπατία;), Συρματένια, Χρυσταλλένια, Χρυσάφενια κτλ.

ζ') Τὴν κατάληξιν—ούλα π.χ. Ἀθούλα, Ἀναστασούλα, Ἀφεντούλα, Γιαννούλα, Δεσποτούλα, Ἑψεβούλα, Θεγοπούλα, Μαρούλα, Χρυσούλα κτλ.

η') Τὴν κατάληξιν—ού π.χ. Δεσποινού, Κασσοῦ (Κασσιανή), Ντουντού, Φανού κτλ.

θ') Τὴν κατάληξιν—άκη π.χ. Ἑλενκάκη, Κυριακάκη, Μαργάκη, Φροσάκη κτλ.

ι') Τὴν κατάληξιν—ίκα π.χ. Ἀννίκα, Μαρίκα, Φωτίκα κτλ. καὶ τέλος

ια') Τὴν κατάληξιν—ίνα π.χ. Κατερίνα, Κατίνα, Τριανταφλίνα, Χριστίνα κτλ.

Παρατηρήσεις ἐπὶ τῶν ὀνομάτων

“Ὅπως δὲν ὑπῆρχον ἄκλιτα προσηγορικά ὀνόματα ἐν γένει, δὲν ὑπῆρχον καὶ κύρια ὀνόματα ἄκλιτα. Ὅσα δὲ ἦσαν ἄρχικῶς τοιαῦτα, ἐγίνοντο ὅλα ἀνεξαιρέτως κλιτά, συμφώνως πρὸς τοὺς καταληκτικοὺς γάντας τῆς κοινῆς δημοτικῆς, κατὰ τοὺς ὁποίους τὰ μὲν ἀρσενικά ἐλάμβανον τὴν κατάληξιν —ης ἢ—ος, τὰ δὲ θηλυκά ἐν οὐδὲν ποτε φωνῆεν εἰς τὸ τέλος π. χ. Ἀνέστης, Βηθιλέμης, Γαβριὴς, Γιωακίμης, Μιχαὴς, Μιχαήλ, Παράσκος, Σεραφεῖμης, Λισσαβή (Ἑλισσάβετ) κτλ.

Τὰ μὲν εἰσαχθέντα ἐσχάτως ἐκ τῆς Ἀρχαίας Ἱστορίας καὶ Μυθολογίας ὀνόματα, καίτοι προσηρμύζοντο βαθμυδὸν πρὸς τοὺς φωνητικούς καὶ κλιτικούς κανόνας τῆς ἐκεῖ λαλουμένης, ἐν τούτοις ἐπειδὴ δὲν ἐπρόλαβον νὰ τριβοῦν ἐπὶ πολὺ εἰς τὸ στόμα τοῦ λαοῦ, ἀπαντοῦσαν εἰς ἕνα ὥς ἐπὶ τὸ πλεῖστον τύπον καὶ δὲν εἶχον σχηματίσει θηλυκὰ ἐκ τῶν ριζῶν τῶν ἀρσενικῶν καὶ τὰνάπαλιν. Ἐνθ' τοῦναντίον τὰ ἀνέκαθεν ἐν χρῆσει ὀνόματα τῆς πρώτης καὶ τῆς δευτέρας κατηγορίας ὥσαν συνήθως διγενῆ καὶ ἐχρησιμοποιοῦντο ὑπὸ διαφόρους τύπους καὶ καταλήξεις. Μὲ τὸν τρόπον δὲ αὐτὸν ἐπολλαπλασιάζοντο τὰ ἐν χρῆσει ἑστῶτα ὀνόματα, τὰ ὅποια εἰς τὴν Τσαντὸ μὲν ὑπερβαινον τὰς τρεῖς ἀκατομιάς, ἥτοι ὑπῆρχον 160 μόνον ἀρσενικά καὶ ἄλλα τόσα θηλυκά. Ὅπως ἔλεγον Ἐφόρης, Ἐλῶσης, Γιωγάνης, Γιωγιά, Θεγιά, Θεωρήσις, Θανασάκης, Θανασά, Θανασία κτλ. Μερικὰ ὀνόματα μάλιστα εἶχον ἐξαιρετικὴν ποικιλίαν· π. χ. Γιάννης, Γιωάννης, Γιάνκος, Γιαννῆς, Γιαννάκος, Γιαννακάκης, Γιαννακός, Γιαννακῆς, Γιωαννί, Γιωγαννίς, Στοιγάννης, Στοιγιάννης, Στοιγιάνος, Τζωγάνης, Τζωγάννος, Τζαννέτης, Μαρία, Μανιώ, Μαργώ, Μαργίτσα, Μαρίκα, Μαρούλα, Μαριώρα κτλ.

Εἰς τὴν Τσαντὴ ἦσαν σπάνια μερικά ὀνόματα, τὰ ὁποῖα προτιμῶνται εἰς ἄλλας ἑλληνικὰς χώρας, ὡς λ. χ. τὸ ὄνομα Μανώλης ἐν Κρήτῃ, Γιου-
δάνης ἐν Μικρᾷ Ἀσίᾳ καὶ Στεργίους ἐν Μακεδονίᾳ καὶ Ἡπειρῷ. Τὰ δὲ
ὀνόματα Προδρόμος, Γεράσιμος, Ζήσης καὶ ἄλλα, τὰ ὁποῖα εἶναι ἀλλα-
χοῦ συνήθη δὲν ὑπερχον ποσὸς εἰς τὴν Τσαντὴν.

Συνέβαινε δε καὶ τοῦτο, ὅτι τὸ ὄνομα Μιχαῆλης ἐχρησιμοποιεῖτο εἰς τὸν τύπον αὐτὸν ὡς κοινὸν ἐπιθετὸν καὶ ἐσήμαινεν ἀπερίσκεπτον ἄνθρωπον. Τοῦτο δὲ προήλθεν ἀπὸ τὴν παροιμίαν, τὴν ὁποίαν ἔλεγον περὶ τῶν ἀνοήτων ὅτι «χρωστοῦνε στὴ Μιχαλοῦ». Ἐσχάτως μάλιστα εἶχον ἀποκτήσει παροιμίαν σημασίαν δύο ἀκόμη ὀνόματα τὰ Δημητράκης καὶ Γιάννης. Ὅτιαν ἔλεγον δηλαδὴ ἄστεινόμουν περὶ τινος ὅτι ἦτο Δημητράκης ἢ Γιάννης ἐνοοῦσαν ὅτι ἦτο ἄνθρωπος ἀπλοϊκὸς καὶ εὐήθης.

Οἰκογενειακὰ ἐπίθεται

⁹Ολοι σχεδόν οἱ κάτοικοι τῆς Τσαντῶς εἶχον τὰ οἰκογενειακά τῶν

ἐπίθετα, τὰ ὅποια μετεβιβαζόντο ἀπὸ πατρὸς εἰς υἱόν. Μολονότι ὅμως ταῦτα ἦσαν χρήσιμα πρὸς διάκρισιν τῶν ἀνθρώπων, οἱ ὅποιοι ἔφερον τὰ ἴδια βαπτιστικά ὀνόματα, ἐν τούτοις αὐτοὶ δὲν ἤθελον νὰ τὰ χρησιμοποιοῦν ἐπισήμως, ἴσως διότι καὶ ἡ Τουρκικὴ Πολιτεία ἠγγόνει τὰ οἰκογενειακά ἐπώνυμα. Ὡς ἐκ τούτου οἱ μαθηταὶ ἐνεγράφοντο εἰς τὰ Μητρώα τῶν Σχολείων κ' ἐξεφωνοῦντο μὲ τὰ πατρικά τῶν ὀνόματα· λ. χ. Ἀνθήλογος Ἰωάννου, Φώτιος Γρηγορίου κτλ. Εἰς τὴν ἀγορὰν καὶ παντοῦ ἐκάλουν ἀλλήλους μὲ τὰ μικρὰ τῶν ὀνόματα, καὶ δὲν μετεχειρίζοντο τὰ ἐπιθετὰ τῶν οὐτε εἰς τὴν ὑπογραφὴν τῶν. Οὕτω τὰ οἰκογενειακὰ ἐπίθετα διετηροῦντο ἐπὶ γενεάς ἀπὸ στόματος εἰς στόμα χωρὶς νὰ γράφωνται μέχρι τῶν τελευταίων χρόνων, ὅτε μερικοὶ λαμβάνοντες ὑπ' ὄψιν τ' ἀλλαχού συμβαίνοντα ἤρχισαν ν' ἀναγνωρίζουν τὰ ἐπιθετὰ τῶν καὶ νὰ ὑπογράφουν μὲ αὐτά, ἕως ὅτου ἡ χρῆσις τῶν ἐπιθέτων ἐπεβλήθη κ' ἐγενικεύθη διὰ τῆς ἐλληνικῆς διοικήσεως.

Τὰ οἰκογενειακὰ ἐπίθετα ἐσχηματίζοντο ἀπὸ κοινὰ ἐπίθετα καὶ παντοίας ἄλλας λέξεις, αἱ ὅποια ἐσχηματίζοντο ἐκ ἀγγέλματων, τόπων καταγωγῆς, σωματικὰ ἢ ἠθικὰ χαρακτηριστικὰ καὶ μερικὰ προήρχοντο ἀπὸ τὴν Τουρκικὴν γλῶσσαν, τὰ περισσότερα ὅμως εἶχον Ἑλληνικὴν καὶ τὴν ῥίζαν καὶ τὴν κατάληξιν.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ Κατάληξις τῶν ἐπιθέτων ΑΘΗΝΩΝ

Τὰ ἐπίθετα εἶχον τὰς ἑξῆς κατάληξεις·

α') Τὴν κατάληξιν —ης μὴ τὸν ἐπὶ τὴν ἡμετέραν, ἥτις εἶναι ἡ ἐπικρατεστέρα ἐπιθετικὴ κατάληξις· π. χ. Βαρζαμπέτης, Γκάργκαλης, Γκαϊντατζής, Γκουντούλης, Γουρουνάρης, Ζαρίφης, Ζεγκίνης, Καψίζης, Κεσύζης, Καζάκης, Καρίπης, Καλογιάννης, Καραμπέτης, Καρτάλης, Καρακατσάνης, Καμπέρης, Καρναμπάτης, Καλεντέρης, Καπεντέρης, Καραβέλης, Καργιώτης, Κιουτισούκης, Κολόβης, Κούρης, Κούρτης, Καρχιμάνης, Κωλοβελόνης, Καραγιάννης, Μητατσέλης, Μιζεβίρης, Μόρφης, Μπαρμπούνης, Μοσκόβης, Μπαλντιράνης, Μπαντιάκης, Μποντούτσης, Μπαμπασώφης, Μπορμπούτσης, Μποτζόρης, Μπαμπατζάνης, Ντουμάνης, Ντουμάντζαλης, Ντραγάνης, Πατένιατζης, Πορτάλης, Πατρώνης, Παντῆρης, Περχῆκης, Πιλίτσης, Πορίλης, Ποτσόνης, Πουρνάρης, Ποσποντίνης, Σερέτης, Σαμάτιαλης, Σκουτζούπη, Τσάνταλης, Τσελικῆς, Τσεπέαλης, Τσακίρης, Τοπούζης, Τουλουμένης, Τουμπούλης, Τουτζάρης, Φασούλιατζης, Φέρρελης, Χαχάμης, κτλ.

Τὰ θηλυκὰ τῶν ἀνωτέρω ἐπιθέτων ἔλγον κατὰ κανόνα εἰς τὴν ἀρχαίαν κατάληξιν —αῖνα καὶ ἐνίοτε εἰς —οῦ καὶ εἰς —ίνα· π. χ. Ζαρίφαινα, Ζεγκινιαῖνα, Καραμπέταινα, Κολόβαινα, Κωλοβελόνιαῖνα, Κούραινα, Γκάργκαλου, Τσάνταλου, Πουρναρίνα κτλ.

β') Τὴν κατάληξιν — ῆς τονιζομένην π. χ. Γαῖτανλῆς, Γκοραρῆς, Ζαρζουλῆς, Καραμανλῆς, Κερεμιτσῆς, Κολτσακλῆς, Μамελετζῆς, Μαντατζῆς, Μακρῆς, Μισοτσανῆς, Μεζιλτζῆς, Μπουγαλῆς, Μπιτζῆς, Νακαχτσῆς, Νταβουλτζῆς, Νταμαρτζῆς, Πασπαλτζῆς, Παστουρματζῆς, Πολιοντσῆς, Σεβνταλῆς, Σογαντζῆς, Τσιμπιρῆς, Φαρφαρατζῆς κτλ.

Τὰ θηλυκά τῶν ἀνωτέρω ἔληγον εἰς — ἑσα καὶ ἐνίστε εἰς — οὐ' π. χ. Γκοραρέσα, Ζαρζουλέσα, Μамελετζοῦ κτλ.

γ') Τὴν κατάληξιν — ὄλους' π. χ. Ἀρναούτογλους, Γαλάζιογλους, Ζλάτογλους, Ἰγκινάτογλους, Κερεμιτσόγλους, Μόλιογλους, Μαντατζόγλους, Μαυριδόγλους, Μελιτόγλους, Μήλιογλους, Μιχαλάκογλους, Μπογιατζόγλους, Ντάντσογλους, Ντογραματζόγλους, Παπάζογλους, Σιλάβογλους, Τσελίκογλους, Τσιφτσόγλους, Τσολάκογλους, Τσόνιογλους, Τσορματζόγλους, Χατζηδήμογλους, Χατζόγλους κτλ.

Τὰ θηλυκά τῶν ἐπιθέτων τούτων ἔληγον κατὰ κανόνα εἰς — αῖνα καὶ ἐξαιρετικῶς εἰς — ἴνα' π. χ. Μπογιατζόγλαινα, Τσορματζόγλαινα, Τσολακογλίνα κτλ.

δ') Τὴν κατάληξιν — ὄπλο εἰς οὐδένον γένος' π. χ. ὁ Παναγιωτάκης, τὸ Παλουκόπλο, ὁ Γιαννακάκης, τὸ Χριστιανόπλο καὶ οὕτω τὸ Βεργόπλο, τὸ Κερεμιτσόπλο, τὸ Κιοχτσουκάπλο, τὸ Κλανθόπλο, τὸ Λισιόπλο, τὸ Μαντικόπλο, τὸ Μπεκιαρόπλο, τὸ Ντογραματζόπλο, τὸ Πεντερόπλο, τὸ Περδικόπλο, τὸ Πετκόπλο, τὸ Τζαγγοπλο, τὸ Τσελκόπλο, τὸ Τσολακόπλο, τὸ Χατζηγκουτζόπλο, τὸ Ψιλόπλο κτλ.

Τὰ θηλυκά τῶν ἀνωτέρω ἔληγον εἰς — αῖνα καὶ ἐνίστε εἰς — ἑσα' π. χ. Βέργαινα, Κλάνθαινα, Μαντίκαινα, Χριστιανέσα, Χατζηγκουτζέσα κτλ.

ε') Τὴν κατάληξιν — ᾶς τονιζομένην καὶ — ας μὴ τονιζομένην' π. χ. Γιωργαντᾶς, Γκαβαλᾶς, Γκολαλᾶς, Κανανᾶς, Καρουλᾶς, Κουκουζᾶς, Κουτσουρᾶς, Κροκιδᾶς, Ποπονᾶς, Ρενᾶς, Σαλβαρᾶς, Τζαγγορᾶς, Τσαλπαρᾶς, Χαϊδᾶς, Χαντακᾶς, Ψωμᾶς κτλ.

Ζόρμπας, Μούκας, Μούλας, Μούτας, Μπλαγκόγιας, Ντούντας, Πούηκας, Στανίτσας, Τζάρτας, Χαλαχόιντας.

Τὰ θηλυκά τῶν μὲν εἰς — ᾶς τονιζομένων ἔληγον εἰς — ἑσα καὶ ἐνίστε εἰς οὐ' τῶν δὲ εἰς — ας ἄτονον ἔληγον εἰς — αῖνα' π. χ. Γκαβαλέσα, Γκολαλέσα, Τζαγγορού, Ζόρμπαινα, Τζάρταινα, Πούηκαινα κτλ.

ς') Τὴν κατάληξιν — ος μὴ τονιζομένων' π. χ. Βούλτσος, Βούτσκος, Βιλίτσκος, Κατσάρκος, Κῦρος, Λίλος, Μαῦρος, Μάγκος, Μάτσκος, Μάκιος, Μήλιος, Μόντρος, Μπέρμπος, Μελένκος, Μπατζάνκος, Νέγος, Πλιάτσος, Σίρος, Σκούληκος, Τζάτζος, Τσόνιος, Ψίλος κτλ.

Τὰ θηλυκά τῶν ἔληγον εἰς — αῖνα' π. χ. Βούτσκαινα, Κατσάρκαινα, Μπατζάνκαινα κτλ.

ζ') Τὴν κατάληξιν — ες εἰς ἐλάχιστα ἐπίθετα· π.χ. ὁ Γκιάλες ἡ Γκιάλαινα, ὁ Τζουτζές ἡ Τζουτζέσα κτλ.

Εἰς τὴν Τσαντώ, ὅπου οἱ ἄνθρωποι ἐπεδίδοντο πολὺ εἰς τὴν κτηνοτροφίαν τῶν προβάτων, οἱ κυριώτεροι ἐκ τῶν κτηνοτρόφων ὠνομάζοντο κεχαγιάδες. Ἦσαν δὲ κεχαγιάδες οἱ σχηματίζοντες καὶ διευθύνοντες τοὺς ἰδιοτύπους συνεταιρισμοὺς τῶν κτηνοτρόφων, οἱ ὅποιοι ἦνωναν τὰ ποιμνιά των καὶ πρὸς τοῦτο ἐμίσθωνον μεγάλας βοσκὰς, προσελάμβανον τοὺς ἀπαιτουμένους ποιμένας, ἐπώλουν ἀπὸ κοινοῦ τὰ προϊόντα τῶν προβάτων των καὶ ἤσκουν ἐν γένει κοινὴν κτηνοτροφικὴν ἐπιχείρησιν. Ἐπειδὴ δὲ οἱ ἐν λόγῳ μεγάλοι κτηνοτρόφοι ἴδρυν κτηνοτροφικοὺς συνεταιρισμοὺς κατ' ἐπάγγελμα, ἡ λέξις κεχαγιάς συνεκφωνουμένη μαζὶ μὲ τὸ ὄνομα ἐκάστου τοιούτου κτηνοτρόφου εἶχε καταστήσει κοινὸν ἐπίθετον τῶν κυριωτέρων κτηνοτρόφων τῆς Τσαντῶς, οἱ ὅποιοι ἀπετέλουν τὴν πρώτην ἐν αὐτῇ κοινωνικὴν τάξιν· π. χ. Ἀναστάς Κεχαγιάς, Ἀνέστη-Κεχαγιάς, Ἀποστόλη-Κεχαγιάς, Γιώργη-Κεχαγιάς, Δημητρὸ-Κεχαγιάς, Διαμαντῆ-Κεχαγιάς, Δρόσο-Κεχαγιάς, Ληρό-Κεχαγιάς, Ληγοράσκο-Κεχαγιάς, Λία-Κεχαγιάς, Λιοντῆ-Κεχαγιάς, Μαυρολάκη-Κεχαγιάς, Νικόλα-Κεχαγιάς, Νικόλτισο-Κεχαγιάς, Κρυωνᾶ-Κεχαγιάς, Πάουλον-Κεχαγιάς, Σταυρῆ-Κεχαγιάς, Χριστάκη-Κεχαγιάς κτλ.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

Ἐκτὸς τῶν οἰκογενειακῶν ἐπιθέτων ἐπῆρχον καὶ ἰδιαίτερα ἀτομικὰ παρωνύμια, τὰ ὅποια ἐλέγοντο ἐκεῖ παρωνύματα ἢ γκώμια. Ταῦτα ἀπεδίδοντο εἰς μεμονωμένα ἄτομα, παιδιά, ἄνδρας καὶ γυναῖκας· ἀπαντοῦσαν εἰς ἓν μόνον γένος καὶ ἦσαν ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον σκωπτικά, διότι εἶχον σχεσιν μὲ σωματικὰ καὶ ψυχικὰ ἐλαττώματα τῶν προσώπων, τὰ ὅποια, ἐπωνομάζοντο δι' αὐτῶν ἢ προήρχοντο ἀπὸ κωμικὴν παραφθορὰν τῶν κυρίων ὀνομάτων αὐτῶν. Ὡς ἐκ τούτου ἐγένοντο συνήθως ἐν ἀπουσίᾳ ἐκείνων, εἰς τοὺς ὁμοίους ἀπεδίδοντο, διὰ νὰ μὴ προκαλοῦν τὰς διαμαρτυρίας των. Ἐὰν ὅμως δὲ ἐνεῖχόν τι τὸ προσβλητικόν, ἐγένοντο σὺν τῷ χρόνῳ ἀνεκτὰ καὶ καθίσταντο οἰκογενειακὰ ἐπιθέτα.

Παρωνύμια ἀνδρῶν. Ἀγγαρέζος, Ἀχμαμπας, Ἀλτιπαρμάκης, Βγαγγέλαρος, Βικωσος, Βίλος, Βολάνης, Γάλλος, Γιάνναρος, Γιατρᾶκος, Γκωντῖνος (Κωσταντῖνος) Γκούργκουλας, Γκούρλης, Γκούμας, Ζαμπούνης, Ζεμπέκης, Ζοῦπος, Καλόγνωμος (κατ' εὐφημισμὸν ἀντὶ κακόνγνωμος), Καμπούρης, Κάντηλας, Κατραπάνης, Κατσιρμάς, Κιμπάρης, Κικίλης, Κισιρης, Κελγιωγάνης, Κομίτης, Κοτσάνης, Κούκης, Κουρουμπουζούκης, Κούμενος, Κούπανος, Κυργιώρης, Λέτσος (Ἀλέξαντρος) Λύκος, Λωλῆς, (Θοδωρῆς), Μαναγός, Μαλταρᾶς, Μπούρας, Μεζές, Μισολάιμης, Μομόνης, Μόνιος,

Ντάβουλας, Νατσης, Νταγντιβερένης, Όγουρσουζης, Πακιᾶς, Παῖδος, Πε-
λιβάνης, Πεπές, Πιντῆς, Πότος, (Άπόστολος), Πύλιος, Τσαγανός, Τσαν-
τῆς, Τσετριπέκης, Τσικρικόνης, Τσιμπλαντώνης, Τσότσολας, Τσούτσουρας,
Τούρθης, Ταδούλης (Χριστοδούλης), Ρεπάνης, Σύσκος, Σιριμόρης, Χατζη-
μποτικός, Χάρος, Πύλιος (Σπύρος).

Παρωνύμια γυναικῶν. Άφεντουλάρα, Βίκα, Γαλάζια, Γκουγκούτα,
Ζωηκαρέλα, Καλιάντρα, Καρκατσή, Κικίνη (Ειλικρίνεια), Κιτσιλόνη, Κοζώ,
Κόκκινη, Κοκώ, Λελέτα, Μπιγιώ, (Σαφριώ ἢ Όλυμπία—Λεμπιγιώ), Μπι-
ζίμ, Μπουλιούρη, Μπελεσέκα, Μολώ, Μπουστρουκά, Μπροζότα, Μουστα-
κού, Μπούτω, Μύξα, Ποινιῶ (Δεσποινιῶ), Πικιῶ (Έλπινίκη), Πατσεβῶ,
(Παρασκευῶ), Τανιῶ (Σουλτανιῶ), Τζατζαλοδροσή, Τσελτίκα, Τσιντή, Χεχιά,
Χοντροβδουκά.

Συχνάκις τὰ παρωνύμια καίτοι ἀπεδίδοντο εἰς ἄνδρας, ἦσαν γένους
θηλυκοῦ ἢ οὐδετέρου· π. χ. ὁ Δημητρός ἢ Γιαλένια, ὁ Θανὸς ἢ Λαχτάρα,
ὁ Ἀλέκος ἢ Μπριζόλα, ὁ Βασίλης τὸ Ἀκουδί, ὁ Νικόλας τὸ Τσουκαλί
καὶ οὕτω ἢ Ἀντίκα, ἢ Βιρβίρω, ἢ Γαλαζία, ἢ Γκωντρονβέλα, ἢ Ζαζάρα,
ἢ Λαγούτα, ἢ Λαγαρία, ἢ Λατσάρα, ἢ Λαχάτια, ἢ Λαδίκια, ἢ Μαματσόλα,
ἢ Ντουντούλα, ἢ Πασῶ, ἢ Πλάτη, ἢ Πατσούλα, ἢ Τζαμάλα, ἢ Τόσκα,
ἢ Τοιά, ἢ Τουρτούρα.

Τέλος εἰπὼν καὶ μερικοί, οἱ ὁποῖοι ἐγνωρίζοντο μὲ τὰ ὀνόματα τῶν
μητέρων τῶν π. χ. ὁ Ἀεγνώστης τῇ Φροσινῶς, ὁ Ἀνέστης τῇ Θυμιάς,
ὁ Ἀνέστης τῇ Σουσιῆς, ὁ Γιώργης τῇ Ζαφριῶς, ὁ Γιάνκος τῇ Μαμῆς,
ὁ Δημητρός τς Ἀνθῆς, ὁ Δημητρός τῇ Χοντροβδοκιάς, ὁ Δημητρός τῇ
Ρένιας, ὁ Θανάσιος τῇ Κατίνκως, ὁ Λάμπρος τῇ Χρυσούλας, ὁ Πολυχρό-
νης τῇ Βδοκιῶς, ὁ Πολυδεύτης τῇ Μαργίτσας, ὁ Πέτρος τῇ Κιτσιλόνης,
ὁ Χριστάκης τῇ Μοσκιῶς, ὁ Χριστάκης τς Εὐλαβῶς κτλ.

Τοῦτο δὲ συνέβαινε, διότι οἱ πατέρες αὐτῶν εἶχον ἀποθάνει ἐνωρίς,
τὴν διεύθυνσιν δὲ τῶν οἰκογενειακῶν τῶν πραγμάτων εἶχον ἀναλάβει αἱ
μητέρες τῶν, αἱ ὁποῖαι καθίσταντο οὕτως ἀρχηγοὶ τῶν οἰκογενειῶν τῶν.
Πάντως τὸ ἐκ τῆς μητρὸς ἐπώνυμον ἐνθυμίζει τὴν προῖστορικὴν ἐποχὴν
τοῦ μητρικοῦ δικαίου, κατὰ τὸ ὁποῖον ἡ σύζυγος ἦτο ἀρχηγὸς τῆς οἰκογε-
νείας καὶ διηύθυνε μετὰ τῶν ἄλλων γυναικῶν τὰ κοινά. Κατὰ δὲ τὸν Ἡρό-
δοτον οἱ Λύκιοι τῆς Μικρᾶς Ἀσίας ἐγενεαλογοῦντο ἀπὸ τὰς μητέρας τῶν
μέχρι τῶν ἱστορικῶν χρόνων (Ἡσιόδου ἅπαντα μετὰφρ. Π. Λεκατσᾶ εἰσαγ.
σ. 24, Ἡροδ. σ. 98).

Ἐν Ξάνθῃ 21 Μαρτίου 1940

Φ. ΑΠΟΣΤΟΛΙΔΗΣ

4. Αρτοποιία
 100-
 110
 120
 130
 140
 150
 160
 170
 180
 190
 200
 210
 220
 230
 240
 250
 260
 270
 280
 290
 300
 310
 320
 330
 340
 350
 360
 370
 380
 390
 400
 410
 420
 430
 440
 450
 460
 470
 480
 490
 500
 510
 520
 530
 540
 550
 560
 570
 580
 590
 600
 610
 620
 630
 640
 650
 660
 670
 680
 690
 700
 710
 720
 730
 740
 750
 760
 770
 780
 790
 800
 810
 820
 830
 840
 850
 860
 870
 880
 890
 900
 910
 920
 930
 940
 950
 960
 970
 980
 990
 1000
 1010
 1020
 1030
 1040
 1050
 1060
 1070
 1080
 1090
 1100
 1110
 1120
 1130
 1140
 1150
 1160
 1170
 1180
 1190
 1200
 1210
 1220
 1230
 1240
 1250
 1260
 1270
 1280
 1290
 1300
 1310
 1320
 1330
 1340
 1350
 1360
 1370
 1380
 1390
 1400
 1410
 1420
 1430
 1440
 1450
 1460
 1470
 1480
 1490
 1500
 1510
 1520
 1530
 1540
 1550
 1560
 1570
 1580
 1590
 1600
 1610
 1620
 1630
 1640
 1650
 1660
 1670
 1680
 1690
 1700
 1710
 1720
 1730
 1740
 1750
 1760
 1770
 1780
 1790
 1800
 1810
 1820
 1830
 1840
 1850
 1860
 1870
 1880
 1890
 1900
 1910
 1920
 1930
 1940
 1950
 1960
 1970
 1980
 1990
 2000
 2010
 2020
 2030
 2040
 2050
 2060
 2070
 2080
 2090
 2100
 2110
 2120
 2130
 2140
 2150
 2160
 2170
 2180
 2190
 2200
 2210
 2220
 2230
 2240
 2250
 2260
 2270
 2280
 2290
 2300
 2310
 2320
 2330
 2340
 2350
 2360
 2370
 2380
 2390
 2400
 2410
 2420
 2430
 2440
 2450
 2460
 2470
 2480
 2490
 2500
 2510
 2520
 2530
 2540
 2550
 2560
 2570
 2580
 2590
 2600
 2610
 2620
 2630
 2640
 2650
 2660
 2670
 2680
 2690
 2700
 2710
 2720
 2730
 2740
 2750
 2760
 2770
 2780
 2790
 2800
 2810
 2820
 2830
 2840
 2850
 2860
 2870
 2880
 2890
 2900
 2910
 2920
 2930
 2940
 2950
 2960
 2970
 2980
 2990
 3000
 3010
 3020
 3030
 3040
 3050
 3060
 3070
 3080
 3090
 3100
 3110
 3120
 3130
 3140
 3150
 3160
 3170
 3180
 3190
 3200
 3210
 3220
 3230
 3240
 3250
 3260
 3270
 3280
 3290
 3300
 3310
 3320
 3330
 3340
 3350
 3360
 3370
 3380
 3390
 3400
 3410
 3420
 3430
 3440
 3450
 3460
 3470
 3480
 3490
 3500
 3510
 3520
 3530
 3540
 3550
 3560
 3570
 3580
 3590
 3600
 3610
 3620
 3630
 3640
 3650
 3660
 3670
 3680
 3690
 3700
 3710
 3720
 3730
 3740
 3750
 3760
 3770
 3780
 3790
 3800
 3810
 3820
 3830
 3840
 3850
 3860
 3870
 3880
 3890
 3900
 3910
 3920
 3930
 3940
 3950
 3960
 3970
 3980
 3990
 4000
 4010
 4020
 4030
 4040
 4050
 4060
 4070
 4080
 4090
 4100
 4110
 4120
 4130
 4140
 4150
 4160
 4170
 4180
 4190
 4200
 4210
 4220
 4230
 4240
 4250
 4260
 4270
 4280
 4290
 4300
 4310
 4320
 4330
 4340
 4350
 4360
 4370
 4380
 4390
 4400
 4410
 4420
 4430
 4440
 4450
 4460
 4470
 4480
 4490
 4500
 4510
 4520
 4530
 4540
 4550
 4560
 4570
 4580
 4590
 4600
 4610
 4620
 4630
 4640
 4650
 4660
 4670
 4680
 4690
 4700
 4710
 4720
 4

Opakun
A. B. C.
T. E. F. 1940
- 343
- 353

~ 343
- 353

- 353

συνήγαγε τὰ πρῶτα τέχνη ἐκάστη, οἰκονομίας, τὰ ὅποια ἔπρεπε νὰ φέ-
ρουσι τὰ ὀνόματα τῶν αἰλλῶν τῶν καὶ τῶν μητέρων τῶν γυναικῶν τῶν.

Π. γ. Ἀνέστης, Ἀνεγνώστης, Ἀνθης, Ἀνθούλης, Ἀργύρης, Ἀση-

* Χωρίον τῆς ἐπαρχίας Σηλυβρίας

ᾧψιν ὅτι κατὰ τοὺς Βυζαντινοὺς χρόνους ἐπέδραμον πλεισταίαις τὴν Θράκην διάφοροι λαοί, ὅτι εἰς τὰ παράλια τῆς ὑπῆρχον Βενετοὶ καὶ Γενουαῖοι, ὥς καὶ ὅτι οἱ Τοῦρκοι καταλαβόντες πρὸ τῆς Ἀλώσεως τὴν Θράκην κατεῖχον αὐτὴν ἐπὶ 600 ἔτη, κατανοοῦμεν πόσον μηδαμινὴ, ὑπῆρξεν ἡ ἐπίδρασις ὅλων αὐτῶν τῶν λαῶν εἰς τὴν ἐξελληνισθεῖσαν Θράκην, ἐφόσον ἐκ τῶν κυρίων ὀνομάτων τῆς Τσαντῶς τρία μόνον προήρχοντο ἀπὸ τουρκικὰς λέξεις, ὁ Γκιούλης, ὁ Μπαχάρης κα' ὁ Φουρμούζης, τρία ἕτερα ὀνόματα φαίνονται λατινικῆς καταγωγῆς ἢ ἔχουν σχέσιν μὲ τοὺς μεταγενεστέρους Φράγκους· τῶν Σταυροφορῶν, ὁ Βεργούλης, ὁ Λιμπέρης κα' ὁ Τζαννέτης καὶ μόνον μία παρ' ἑλληνικῆς ὀνόματος ἐκόλλησεν ἀπὸ τὴν γειτονίαν μὲ τοὺς Βουλγάρους ἀγρότας· ὁ Στογιάννης.

Καταλήξεις τῶν ὀνομάτων

Ἐκ τῶν κυρίων ὀνομάτων τῆς Τσαντῶς τὰ μὲν ἄρσενικά εἶχον τὰς ἑξῆς καταλήξεις:

α') Τὴν κατάληξιν —άκης· π. χ. Ἀνασταάκης, Ἀντωνάκης, Ἀποστολάκης, Ἀσημάκης, Βασιλάκης, Βεργούλης, Γαβριλάκης, Γιαννάκης, Γιαννακάκης, Γιωργάκης, Δημαράκης, Δημητράκης, Διαμαντάκης, Δοξάκης, Θανασάκης, Θωδωράκης, Κωστάκης, Κωνσταντάκης, Λασκαράκης, Ληγοράκης, Μανολάκης, Μιχαλάκης, Μυρσινάκης, Νικολάκης, Παναγιώτης, Παντελάκης, Παυράκης, Παυλάκης, Πασαλάκης, Σταυράκης, Σταυρινάκης, Σπυριδιάκης, Στεφανάκης, Σωτηρότης, Φιλιππάκης, Φουρμούζακης, Φωτακίη, Χριστάκης, Χριστοφώτης κτλ.

Τρία ἐκ τῶν ἀνωτέρω ὀνομάτων ἔληγον καὶ εἰς —άκος· π. χ. ὁ Γιαννάκος, ὁ Μητάκος (Δημητράκης—Μῆτρος—Μῆτος) κα' ὁ Χριστάκος.

β') τὴν κατάληξιν—ῆς τονιζομένην καὶ—ῆς ἄτονον· π. χ. Ἀγγελῆς, Ἀντωνῆς, Ἀνδροκλῆς, Ἀποστολῆς, Ἀριστοκλῆς, Γιωργῆς, Γιαννακῆς, Δημοστοκλῆς (Θεμιστοκλῆς), Δεντρῆς, Διαμαντῆς, Διονυσῆς, Ζαχαρῆς, Θανασῆς, Θωδωρῆς, Θεγοκλῆς, Κυριαζῆς, Κωστῆς, Κωνσταντῆς, Λανδῆς (Λάδιμος), Λασκαρῆς, Ληγορῆς, Λιοντῆς, Λιονταρῆς, Μαυρουδῆς, Μελιτῆς, Μπαχαρῆς, Νικολῆς, Παντελῆς, Παυλῆς, Περικλῆς, Πετροῆς, Σαραντῆς, Σοφοκλῆς, Σταυρῆς, Στρατῆς, Στεφανῆς, Φωτῆς, Φειντερῆς (Φρειδερίκος;) κτλ.

Ἀλέξης, Ἀνθῆς, Ἀνθούλης, Ἀνθηβούλης, (Εὐθυβούλης), Ἀλκιβιάδης, Ἀεγνώστης, Ἀνέστης, Ἀντώνης, Ἀξένης (Ἀῦξέντιος), Ἀποστολῆς, Ἀργύρης, Ἀναστάσης, Ἀριστείδης, Ἀριστοτέλης, Ἀριστομένης, Ἀρσένης, Ἀρχιμήδης, Ἀσκληπιάδης, Βασίλης, Βγαγγέλης, Βεργούλης, Βηθιλέμης, Γιάννης, Γαβρίλης, Γιορδάνης, Γιωγάννης, Γιώργης, Γιωακείμης, Γκιούλης, Δημήτριος, Δημοστένης, Εὐρυβιάδης, Εὐρυστένης, Εὐρυπύδης, Ζαφείρης, Ἡράκλης, Θανάσης, Θεγοδόσης, Θεγοφίλης, Θεοχάρης, Ἰποκράτης, Κανακάρης, Κλάνθης, Καρυοφύλλης, Κορνήλης, Κυριάκης, Λεγωνίτης, Ληγό-

ρης, Λιβίνης, Λευτέρης, Λυμπέρης, Μανώλης, Μέλης, Μελιτώνης, Μιχάλης, Μπαλάσης, Μπαχάρης, Παναγιώτης, Παντέλης, Πασκάλης, Πολυδεύτης, Πολυνείκης, Πολυχρόνης, Προκόπης, Σαράντης, Σεραφείμης, Σταμάτης, Στεφάνης, Συμαγώνης, Σωκράτης, Σωτήρης, Τζαννέτης, Τελεμάχης, Φάνης, Φουρμούζης, Φώτης, Χαρίλης, Χριστοδούλης κτλ.

Ὡς γνωστόν, ὅταν ἡ τελευταία συλλαβὴ τοῦ ὀνόματος μὲ τὸ φωνῆεν ἢ τὸ ἄτονος, ἐπροφέρετο συνήθως ὁμοῦ μετὰ τῆς προηγουμένης συλλαβῆς, καὶ οὕτω τὰ ὀνόματα Ἀνθούλης, Δοξάκης, Λυμπέρης, Ἀγδόνη, Ἀλκμήνη κτλ. ἠκούοντο ὡς δισύλλαβα. Μερικὰ ὅμως ἐξ αὐτῶν π. χ. Δημήτρης, Μαριάνθη κτλ. ἐπροφέροντο κατ' ἐξαίρεσιν κανονικῶς ὡς τρισύλλαβα λόγῳ τῶν πρὸ τοῦ ἢ τῆς καταλήξεως δύο συμφώνων τρ καὶ νθ, τὰ ὅποια δὲν ἠδύναντο νὰ μείνουν εἰς τὸ τέλος τοῦ ὀνόματος μαζὶ μὲ τὸ τελικὸν σ ἢ ἄνευ αὐτοῦ.

Ὅσον δὲ ἀφορᾷ εἰς τοὺς φθόγγους μπ καὶ ντ, οἱ ὅποιοι ἀπαντῶσιν εἰς τὰ ὀνόματα Ἀντώνης, Λυμπέρης, Μπαλάσα, Ντομνίτσα κτλ. οὗτοί ἐπροφέροντο χωρὶς ν' ἀκούεται πρὸς τὸν μπ καὶ τὸ ν, ἀκριβῶς δηλαδὴ ὅπως οἱ γαλλικοὶ χαρακτῆρες b καὶ d.

γ') Τὴν κατάληξιν—ος τονιζομένην εἰς ὀλίγα ὀνόματα καὶ—ος μὴ τονιζομένην εἰς περισσότερα π. χ. Ἀνάσος, Ἀναπητός, Ἀποστολός, Γιωγαννός, Δημητρός, Δαμιανός, Θανάσος, Κορναῖος, Μιχαῖλος, Νικολός, Σταυρινός, Σωτήρς, κτλ.

Ἀγισίλαος, Ἀλέκος, Ἀλέξαντρος, Ἀδαπάντιος, Ἀνέτος, Ἀνθίλογος, Ἀνθιμος, Ἀπόστολος, Ἀριστόππος, Βαϊόφορος, Βγαγγέλος, Βέργος, Βλαδίμερος, Γιάνκος, Γιώργος, Δαμάσκος, Δημος, Δρόσος, Ἡρόδικος, Θανάσιος, Θεγόφιλος, Θρασύβουλος, Θύμιος, Κλέαντρος, Κλέαρχος, Κυριακός, Κῶτσος, Κωνσταντῖνος, Λάδιμος, Λάμπος, Λάζος, Λύσαντρος, Μανθαῖγος, Μενέλαγος, Μῆτος, Μιχαῖλος, Μόσκος, Νάτσος (Θανάσιος), Νέσος, Νῆκος, Νικόλτσος, Πάντσος, Πάμφιλος, Παῦλος, Παράσκος, Πάτροκλος, Πέτρος, Πολύβιος, Σόλος, Στάμος, Σπύρος, Σταῦρος, Στέφανος, Στέφος, Στογιάννος, Στέργιος, Στράτος, Συνάναρχος, Σῶτος, Τάσος, Τζωγάννος, Τελέμαχος, Τιμόθεγος, Τριαντάφλος, Χαρίλαγος, Χιλίαρχος, Χριστόδουλος, Χρῖστος κτλ.

δ') Τὴν κατάληξιν—ας τονιζομένην καὶ—ας μὴ τονιζομένην, ἀμφοτέρως εἰς ὀλίγα ὀνόματα π. χ. Ἀντριᾶς, Ἀναστάς, Γραμματᾶς, Θανάς, Θωμάς, Κρωναῖς, Παρασκευᾶς κτλ.

Ἀντρέας, Ἀρχιλλέγας, Δυσσέγας, Κώστας, Λίας, Νικόλας, Παμνώντας, Σάββας, Φίλιππας, κτλ., καί

ε') Τὴν σπανίαν κατάληξιν—άσκος, ἢ ὅποια διετηρεῖτο εἰς ἓν μοναδικὸν κύριον ὄνομα τῆς Τσαντῶς ὁ Ληγοράσκος.

Καταλήξεις τῶν θηλυκῶν

Τὰ δὲ θηλυκὰ ὀνόματα εἶχον τὰς ἑξῆς καταλήξεις :

α') Τὴν κατάληξιν —ω τονιζομένην εἰς τὰ περισσώτερα θηλυκὰ ὀνόματα καὶ —ω μὴ τονιζομένην εἰς ὀλίγα π. χ. Ἀγδονιώ, Ἀγλαγιώ, Ἀντρονιώ, Ἀργυρώ, Ἀρμενιώ (Ἑρμιόνη), Ἀσημενιώ, Ἀσπασώ, Ἀστερώ, Βαγιώ, Βαρβαρώ, Βασιλιώ, Βδοκιώ, Βενετιώ, Γαϊτανιώ, Γλυκειώ, Γουλιώ (Ἰουλία), Δαφινιώ, Δεσποινιώ, Δοξώ, Δροσώ, Ἐλενιώ, Ἐριστὸν (Ἀρίστη), Ἐρηνιώ, Ἐλενιτσώ, Εὐγενιώ, Εὐγενικωτά, Εὐλινιώ, Εὐλαμπώ, Εὐγεβώ, Ζαφειρώ, Ζαφριώ, Ζωγιώ, Θεγανώ, Θυμιώ, Θωμαγιώ, Καλλιώ, Καλλιερρώ, Κανελλιώ, Καρυοφυλλιώ, Κατερινιώ, Κατινιώ, Κερανιώ, Κυριακώ, Λαμπρινιώ, Λεμπεγιώ (Ὀλυμπία), Λισσαβώ (Ἐλισσάβετ), Μανιώ, Μαλαμώ, Μαλαματιώ, Μαργώ, Μελιώ (Μηλέα—Μηλιά), Μερτζανιώ, Μορφιώ, Μοσκιώ, Μουσπουλιώ, Μπαλασώ, Ντομνιώ, Ξαθώ, Παρασκευώ, Πασκαλιώ, Πρεπώ, Ραλλιώ, Σαββώ (Λισσαβώ), Σεβαστώ, Σμαρῶ, Σμαραγδώ, Σοφιῶ, Σταυρινιώ, Συρματιώ, Ταρσώ, Τασιώ, Φαγιώ, Φεβρωνιώ, Φερσώ, Φροσυνιώ, Φωτεινιώ, Χαρικλειώ, Χαριτιώ, Χριστιώ, Χρυσώ κτλ.

Ἀνάστω, Βασίλω, Διαμάντω, Σαπφώ (Ὀλυμπία), Μαλάμω, Μέλπω, Σύρμω, Φρόσω κτλ.

Ἡ ἀνωτέρω κατάληξις εἰς —ω ἦτο ἡ ἐπικρατεστέρα τῶν θηλυκῶν ὀνοματίων τῆς Τσαντῶς, τὰ ὁποῖα ἐπειρῶν καὶ τὴν προσλάβουσα ὅλα βαπτίζον, καὶ ὅταν εἶχον ἁπλῶς ἄλλην κατάληξιν. Μολοντοὶ δὲ αὕτη γράφεται μὲν κατ' ἀναλογίαν τῶν ἀρχαίων τοπωνυμίων θηλυκῶν ὀνομάτων εἰς —ω, ὡς Σαπφώ, Θεανὸ κτλ., ἐν ταύταις δὲν προσέχεται, κατὰ τὸν ἀειμνηστον γλωσσολόγον Μ. Φιλήνταν, καὶ εἰσὶν ἀλλὰ ἀπὸ τὰ οὐδέτερα ὑποκοριστικά τῶν νεωτέρων θηλυκῶν ὀνομάτων εἰς —ό π. χ. τὸ Ἐλενιό, τὸ Ἐρηνιό κτλ., τὰ ὁποῖα προσελάμβανον τὸ ἀφθόνην ἢ καὶ ἐγένοντο θηλυκὰ εἰς —ω, ὅταν ἐμεγάλωναν τὰ δι' αὐτῶν ὀνομαζόμενα κοράσια. Τοῦτο ἐξάγεται κ' ἐκ τοῦ τοπικοῦ διστίχου.

Τὸ Ἐλενιὸ καὶ τὸ Ντομνιὸ καὶ τὸ Κατερινάκι,
αὐτὰ τὰ τρία φέρανε στὸν κόσμον τὴν ἀγάπην.

β') τὴν κατάληξιν —ή τονιζομένην καὶ —η μὴ τονιζομένην, ἀμφοτέρως εἰς πλεῖστα ὀνόματα π. χ. Ἀγαθῇ, Ἀγαπή, Ἀγγελικῇ, Ἀγδονή, Ἀνθή, Ἀργυρή, Ἀρετῇ, Βαρβαρή, Βασιλικῇ, Βενετῇ, Γραμματιῇ, Γραμματικῇ, Δοξῇ, Δροσῇ, Ἐριστῇ (Ἀρίστη), Ζαφειρῇ, Ζωῇ, Θεγοτῇ (Θεοκτίστη), Θωμά, Κορασῇ, Λαμπρινῇ, Μαλαματιῇ, Μερτζανῇ, Μπαλασῇ, Ντομνή, Ξανθή, Ὅρανῇ, Παγωνῇ, Παναγιωτῇ, Παρασκευῇ, Πρεπῇ, Ροδῇ, Σεβαστῇ, Σμαραγδῇ, Σουλτῇ (Σουλτάνα), Σουσιῇ (Σωζάννα), Ταρσῇ, Τζοχερῇ (Τζιβαχερένια = διαμαντένια), Φαρφουρῇ, Φραντῇ, Φανῇ, Φερσαῇ, Φωτεινῇ, Χριστῇ, Χρυσῇ κτλ.

Ἀγδόνῃ, Ἀληθόνῃ, Ἀλχημῇ, Ἀγαθονίκῃ, Ἀνθοδέσμῃ, Ἀντιγόνῃ, Ἀντρομάχῃ, Ἀριάδνῃ, Ἀρίστῃ, Ἀφροδίτῃ, Βηθόνῃ, Βενέτῃ, Γερουσαλί-

μη, Δάφνη, Ἑλένη, Ἑλικρίνη, Ἑλπινίκη, Ἑρμῶνη, Ἑρυφίλη, Εὐάνθη, Εὐρυδίκη, Εὐτέρπη, Εὐχαρη, Καλλιόπη, Κατίνη, Κατερίνη, Κοκώνη, Μαριάνθη, Μερόπη, Μελομένη, Μερτζάνη, Ὀράνη, Πηνελόπη, Πολυξένη, Ροδάνθη, Σουλτάνη, Φαρφούρη, Φροσύνη, Χρυσάνθη, Χαριτωμένη κτλ.

γ') Τὴν κατάληξιν—ίτσα, π.χ. Ἀγδονίτσα, Ἀμυγδαλίτσα, Ἀνθίτσα, Ἀννίτσα, Βαγίτσα, Βενετίτσα, Ἑλενίτσα, Ἑλίτσα, Ἑμορφίτσα, Ζαφειρίτσα, Ζωίτσα, Θεγονίτσα, (Θεανώ), Θωμαίτσα, Κανελλίτσα, Κατινίτσα, Κυριακίτσα, Μαργαρίτσα, Μπαλασίτσα, Ντομνίτσα, Πασκαλίτσα, Παρασκευίτσα, Σεβαστίτσα, Σωτηρίτσα, Ταρσίτσα, Φανίτσα, Φωτεινίτσα, Χριστίτσα κτλ.

δ') Τὴν κατάληξιν—ία καὶ—ιά, π.χ. Ἀγλαΐα, Ἀθαλία (Ναθαλία), Ἀμαλία, Ἀναστασία, Ἀρσμία, (Ἑρασμία), Ἀρκαδία, Ἀσπασία, Βενετία, Γλυκερία, Εὐανθία, Εὐλαμπία, Εὐταλία, Εὐτυχία, Εὐδοκία, Εὐρωπία, Θανασίς, Θεγοδοσία, Θυμία, Λεσβία, Μαρία, Πελαγία, Πολυμπία, (Ὀλυμπία), Οὐρανία, Σοφία, Συνοδία, Τασία, Φερραρία κτλ.

Βδοκιά, Γαρουφαλιά, Γιοφάνια, Δεσποινία, Ζεμπουλιά, Θυμιά, Κωσταντινιά, Μουσπουλιά, Σοφιά κτλ.

ε') Τὴν κατάληξιν—ᾶ (ἀντιστοιχεῖ ἀπὸς τὸ ὄνομα Ἀθηνᾶ καὶ ἐκ τούτου ἀπομνημονεύεται εἰς ὅλα τὰ ἔλλα, π.χ. Ἄνα, Ἀνάνη, (Σωξάνη), Βαρβάρᾶ, Δεσποινᾶ, Δούκαινα, Ἐρνότα (Εἰρήνη), Ζαφείρα, Θέκλα, Γριγενεῖα, Καλούδα, Κανέλλα, Κεράνα, Κλεοπάτρα, Λοξάντρα, Λεμπιάδα, (Ὀλυμπιάς), Μάλτα, Μαριώρα, Μπαλῖσα, Ντόμνα, Ὀλγα, Παναγιώτα, Πασκάλα, Πηνέλα, Ρούσα, Σμαράγδα, Σουλτάνα, Σύρμα, Τερψιθέγα, Φιλομήλα, Χαρίκλεια κτλ.

ς') Τὴν κατάληξιν—ένια, ἥ ὅποια, ὥς καὶ αἱ ἐπόμεναι. ἀπαντᾷ εἰς ὀλίγα ὀνόματα· π.χ. Ἀσημένια, Διαμαντένια, Ζαχαρένια, Μαλαματένια, Μεταξένια, Πατένια (Ἑπατία;), Συρματένια, Χρυσταλλένια, Χρυσαφένια κτλ.

ζ') Τὴν κατάληξιν—ούλα· π.χ. Ἀθούλα, Ἀναστασοῦλα, Ἀφεντούλα, Γιαννούλα, Δεσποτούλα, Ἑψεβούλα, Θεγοπούλα, Μαρούλα, Χρυσούλα κτλ.

η') Τὴν κατάληξιν—ού· π.χ. Δεσποινού, Κασσοῦ (Κασσιανή), Ντουντού, Φανού κτλ.

θ') Τὴν κατάληξιν—άκη· π.χ. Ἑλενκάκη, Κυριακάκη, Μαργάκη, Φροσάκη κτλ.

ι') Τὴν κατάληξιν—ία· π.χ. Ἀννία, Μαρία, Φωτία κτλ. καὶ τέλος

ια') Τὴν κατάληξιν—ίνα· π.χ. Κατερίνα, Κατίνα, Τριανταφλίνα, Χριστίνα κτλ.

Παρατηρήσεις ἐπὶ τῶν ὀνομάτων

Ὅπως δὲν ὑπῆρχον ἄκλιτα προσηγορικά ὀνόματα ἐν γένει, δὲν ὑπῆρχον καὶ κύρια ὀνόματα ἄκλιτα. Ὅσα δὲ ἦσαν ἀρχικῶς τοιαῦτα, ἐγίνοντο ὅλα ἀνεξαίρετως κλιτά, συμφώνως πρὸς τοὺς καταληκτικούς κανόνας τῆς κοινῆς δημοτικῆς, κατὰ τοὺς ὁποίους τὰ μὲν ἀρσενικά ἐλάβανον τὴν κατάληξιν —ης ἢ—ος, τὰ δὲ θηλυκὰ ἐν οἰονδήποτε φωνῇ ἐν εἰς τὸ τέλος π. χ. Ἀνέστης, Βηθιλέμης, Γαβρίλης, Γιωακείμης, Μιχάλης, Μιχαήλος, Παράσκος, Σεραφείμης, Λισσαβῆ (Ἐλισσάβη) κτλ.

Τὰ μὲν εἰσαχθέντα ἐσχάτως ἐκ τῆς Ἀρχαίας Ἱστορίας καὶ Μυθολογίας ὀνόματα, καίτοι προσηγορίζοντο βαθμηδὸν πρὸς τοὺς φωνητικούς καὶ κλιτικούς κανόνας τῆς ἐκεῖ λαλουμένης, ἐν τούτοις ἐπειδὴ δὲν ἐπρόλαβον νὰ τριβοῦν ἐπὶ πολὺ εἰς τὸ στόμα τοῦ λαοῦ, ἀπαντοῦσαν εἰς ἕνα ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον τύπον καὶ δὲν εἶχον σχηματίσει θηλυκὰ ἐκ τῶν ριζῶν τῶν ἀρσενικῶν καὶ τἀνάπαλιν. Ἐνῶ τοῦναντίον τὰ ἀνέκαθεν ἐν χρήσει ὀνόματα τῆς πρώτης καὶ τῆς δευτέρας κατηγορίας ἦσαν συνήθως διγενῆ καὶ ἐχρησιμοποιοῦντο ὑπὸ διαφόρους τύπους καὶ μεταλλάξεις. Μὲ τὸν τρόπον δὲ αὐτὸν ἐπολλαπλασιάζοντο τὰ ἐν χρήσει παλαιὰ ὀνόματα, τὰ ὁποῖα εἰς τὴν Τσαντὴ μόνον ὑπερεβαίνουν τὰς τοσεκατοντάδας, ἥτοι ὑπῆρχον 160 μόνον ἀρσενικά καὶ ἄλλα τόσα περίπου θηλυκὰ. Ὅπως ἔλεγον Ἰωάννης, Γιώργος, Γιωργάκης, Γιωργιά, Θανάς, Θανατῆς, Θανατάκης, Θανατός, Θανασία κτλ. Μερικὰ ὀνόματα μάλιστα εἶχον ἑξαφασκίαν ποικιλίαν π. χ. Γιάννης, Γιωγάννης, Γιάνκος, Γιαννάκης, Γιαννάκος, Γιαννακάκης, Γιαννακῶ, Γιαννακῆς, Γιωγαννί, Γιωγαννίδος, Στοιγάννης, Στοιγιάννος, Γιάνναρος, Τζωγάννης, Τζωγάννος, Τζαννέτης, Μαρία, Μανιώ, Μαργώ, Μαργίτσα, Μαρίκα, Μαρούλα, Μαριώρα κτλ.

Εἰς τὴν Τσαντὴ ἦσαν σπάνια μερικά ὀνόματα, τὰ ὁποῖα προτιμῶνται εἰς ἄλλας ἐλληνικὰς χώρας, ὡς λ. χ. τὸ ὄνομα Μανώλης ἐν Κρήτῃ, Γιοργάνης ἐν Μικρῇ Ἀσίᾳ καὶ Στέργιος ἐν Μακεδονίᾳ καὶ Ἡπίρῳ. Τὰ δὲ ὀνόματα Προδρόμος, Γεράσιμος, Ζήσης καὶ ἄλλα, τὰ ὁποῖα εἶναι ἁπλοῦς συνήθη δὲν ὑπῆρχον ποσῶς εἰς τὴν Τσαντὴν.

Συνέβαινε δὲ καὶ τοῦτο, ὅτι τὸ ὄνομα Μιχάλης ἐχρησιμοποιεῖτο εἰς τὸν τύπον αὐτὸν ὡς κοινὸν ἐπίθετον καὶ ἐσήμαινεν ἀπερίσκεπτον ἄνθρωπον. Τοῦτο δὲ προῆλθεν ἀπὸ τὴν παροιμίαν, τὴν ὁποίαν ἔλεγον περὶ τῶν ἀνοήτων ὅτι «χρυστοῦνε στὴ Μιχαλοῦ». Ἐσχάτως μάλιστα εἶχον ἀποκτήσει παρομοίαν σημασίαν δύο ἀκόμη ὀνόματα τὰ Δημητράκης καὶ Γιάννης. Ὅταν ἔλεγον διπλαδὴ ἀστευόμενοι περὶ τινος ὅτι ἦτο Δημητράκης ἢ Γιάννης ἐνοοῦσαν ὅτι ἦτο ἄνθρωπος ἀπλοῦς καὶ εὐήθης.

Οἰκογενειακὰ ἐπίθετα

Ὅλοι σχεδὸν οἱ κάτοικοι τῆς Τσαντῶς εἶχον τὰ οἰκογενειακὰ των

ἐπίθετα, τὰ ὁποῖα μετεβιβαζόντο ἀπὸ πατρὸς εἰς υἱόν. Μολονότι ὁμοῦ ταῦτα ἦσαν χρήσιμα πρὸς διάκρισιν τῶν ἀνθρώπων, οἱ ὅποιοι ἔφερον τὰ ἴδια βαπτιστικά ὀνόματα, ἐν τούτοις αὐτοὶ δὲν ἤθελον νὰ τὰ χρησιμοποιοῦν ἐπισήμως, ἴσως διότι καὶ ἡ Τουρκικὴ Πολιτεία ἠγγόει τὰ οἰκογενειακὰ ἐπώνυμα. Ὡς ἐκ τούτου οἱ μαθηταὶ ἐνεγράφεοντο εἰς τὰ Μητρώα τῶν Σχολείων καὶ ἐξεφωνοῦντο μὲ τὰ πατρικά των ὀνόματα· λ. χ. Ἀνθήλογος Ἰωάννου, Φώτιος Γρηγορίου κτλ. Εἰς τὴν ἀγορὰν καὶ παντοῦ ἐκάλουν ἀλλήλους μὲ τὰ μικρὰ των ὀνόματα, καὶ δὲν μετεχειρίζοντο τὰ ἐπιθετὰ των οὔτε εἰς τὴν ὑπογραφὴν των. Οὕτω τὰ οἰκογενειακὰ ἐπίθετα διετεροῦντο ἐπὶ γενεὰς ἀπὸ στόματος εἰς στόμα χωρὶς νὰ γράφωνται μέχρι τῶν τελευταίων χρόνων, ὅτε μερικοὶ λαμβάνοντες ὑπ' ὄψιν τ' ἀλλαχού συμβαίνοντα ἤρχισαν ν' ἀναγνωρίζουν τὰ ἐπιθετὰ των καὶ νὰ ὑπογράφουν μὲ αὐτά, ἕως ὅτου ἡ χρῆσις τῶν ἐπιθέτων ἐπεβλήθη καὶ ἐγενικεύθη διὰ τῆς ἐλληνικῆς διοικήσεως.

Τὰ οἰκογενειακὰ ἐπίθετα ἐσημειώοντο ἀπὸ κοινὰ ἐπίθετα καὶ παντοίας ἄλλας λέξεις, αἱ ὁποῖαι ἐσημαίνον ἐπαγγέλματα, τόπους καταγωγῆς, σωματικά ἢ ἠθικά χαρακτηριστικά κτλ. Μερικὰ προήρχοντο ἀπὸ τὴν Τουρκικὴν γλῶσσαν, τὰ περισσότερα ὅμως εἶχον Ἑλληνικὴν καὶ τὴν ὀνόμαζον καὶ τὴν κατάληξιν.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

Κατάληξις τῶν ἐπιθέτων

ΑΘΗΝΩΝ

Τὰ ἐπίθετα εἶχον τὰς ἑξῆς κατάληξεις.

α') Τὴν κατάληξιν —ης μὴ τὸν ἐπὶ τὴν ἑνότητα, ἥτις εἶναι ἡ ἐπικρατεστέρα ἐπιθετικὴ κατάληξις· π. χ. Βαρζαμπέτης, Γκάργκαλης, Γκάϊντατζης, Γκουντούλης, Γουρουνάρης, Ζαρίφης, Ζεγκίνης, Καψίζης, Κεσύζης, Καζάκης, Καρίπης, Καλογιάννης, Καραμπέτης, Καρτσόλης, Καρακατσάνης, Καμπέρης, Καρναμπάτης, Καλεντέρης, Καπεντέρης, Καραβέλης, Καργιώτης, Κιουτσούκης, Κολόβης, Κούρης, Κούρτης, Καρχμάνης, Κωλοβελόνης, Καραγιάννης, Μητατσέλης, Μιζεβίρης, Μόρφης, Μπαρμπούνης, Μοσκόβης, Μπαλντιράνης, Μπαντάκης, Μποντούτσης, Μπαμπασώφης, Μπορμπούτσης, Μποτζόρης, Μπαμπατζάνης, Ντουμάνης, Ντουμάντζαλης, Ντραγάνης, Πατένιατζης, Παρτάλης, Πατρώνης, Παντῆρης, Περόκης, Πιλίτσης, Πορίλης, Ποτσόνης, Πουρνάρης, Ποσποντίνης, Σερέτης, Σαμάτιαλης, Σκουτζούνης, Τσάνταλης, Τσελικῆς, Τσεπέλαλης, Τσακίρης, Τοπούζης, Τουλουμένης, Τουμπούλης, Τουτζάρης, Φασούλιατζης, Φέρρελης, Χαχάμης, κτλ.

Τὰ θηλυκὰ τῶν ἀνωτέρω ἐπιθέτων ἔληγον κατὰ κανόνα εἰς τὴν ἀρχαίαν κατάληξιν —αῖνα καὶ ἐνίοτε εἰς —οῦ καὶ εἰς —ίνα· π. χ. Ζαρίφαινα, Ζεγκίναινα, Καραμπέταινα, Κολόβαινα, Κωλοβελόναινα, Κούραινα, Γκάργκαλου, Τσάνταλου, Πουρναρίνα κτλ.

β') Τὴν κατάληξιν —ης τονιζομένην π. χ. Γαῖτανλῆς, Γκοραρῆς, Ζαρζουλῆς, Καραμανλῆς, Κερεμιτσῆς, Κολτσακλῆς, Μамελετζῆς, Μαντατζῆς, Μακρῆς, Μισοτζανῆς, Μεζιλτζῆς, Μπουγαλῆς, Μπιτζῆς, Νακαχτσῆς, Νταβουλτζῆς, Νταμαρτζῆς, Πασπαλτζῆς, Παστουρματζῆς, Πολιοντσῆς, Σεβνταλῆς, Σογαντζῆς, Τσιμπιρῆς, Φαρφαρατζῆς κτλ.

Τὰ θηλυκά τῶν ἀνωτέρω ἔληγον εἰς —έσα καὶ ἐνίστε εἰς —ού· π. χ. Γκοραρέσα, Ζαρζουλέσα, Μамελετζοῦ κτλ.

γ') Τὴν κατάληξιν —όγλους· π. χ. Ἀρναούτογλους, Γαλάζιογλους, Ζλάτογλους, Ἰγκινάτογλους, Κερεμιτσόγλους, Μόλιογλους, Μαντατζόγλους, Μαυριδόγλους, Μελιτόγλους, Μήλιογλους, Μιχαλάκογλους, Μπογιατζόγλους, Ντάντσογλους, Ντογραματζόγλους, Παπάζογλους, Σιλάβογλους, Τσελίκιογλους, Τσιφτισόγλους, Τσολάκογλους, Τσόνιογλους, Τσορμπατζόγλους, Χατζηδήμογλους, Χατζόγλους κτλ.

Τὰ θηλυκά τῶν ἐπιθέτων τούτων ἔληγον κατὰ κανόνα εἰς —αινα καὶ ἐξαιρετικῶς εἰς —ίνα· π. χ. Μπογιατζόγλαινα, Τσορμπατζόγλαινα, Τσολακογλίνα κτλ.

δ') Τὴν κατάληξιν —όπλο εἰς ἀδελφὸν γένος· π. χ. ὁ Παναγιωτάκης, τὸ Παλουκόπλο, ὁ Γιαννακάκης, τὸ Χριστιανοπλο καὶ οὕτω τὸ Βεργόπλο, τὸ Κερεμιτσόπλο, τὸ Κουτσουκόπλο, τὸ Κλανθόπλο, τὸ Πολιόπλο, τὸ Μαντικόπλο, τὸ Μπεκιάροπλο, τὸ Ντογραματζόπλο, τὸ Πεντερόπλο, τὸ Περχικόπλο, τὸ Πετκόπλο, τὸ Τζαγγοπλο, τὸ Τσελκίοπλο, τὸ Τσολακόπλο, τὸ Χατζηγκουτζόπλο, τὸ Φακόπλο κτλ.

Τὰ θηλυκά τῶν ἀνωτέρω ἔληγον εἰς —αινα καὶ ἐνίστε εἰς —έσα· π. χ. Βέργαινα, Κλάνθαινα, Μαντίκαινα, Χριστιανέσα, Χατζηγκουτζέσα κτλ.

ε') Τὴν κατάληξιν —ας τονιζομένην καὶ —ας μὴ τονιζομένην· π. χ. Γιωργαντᾶς, Γκαβαλᾶς, Γκολαλᾶς, Κακανᾶς, Καρουλᾶς, Κουκουζᾶς, Κουτσουρᾶς, Κροκιδᾶς, Ποπονᾶς, Ρενᾶς, Σαλβαρᾶς, Τζαγγαρᾶς, Τσαλπαρᾶς, Χαῖδᾶς, Χαντακᾶς, Ψωμᾶς κτλ.

Ζόρμπας, Μούκας, Μούλας, Μούτας, Μπλαγκόγιας, Ντούντας, Πούηκας, Στανίτσας, Τζάρτας, Χαλαχόιντας.

Τὰ θηλυκά τῶν μὲν εἰς —ας τονιζομένων ἔληγον εἰς —έσα καὶ ἐνίστε εἰς οὐ· τῶν δὲ εἰς —ας ἄτονον ἔληγον εἰς —αινα· π. χ. Γκαβαλέσα, Γκολαλέσα, Τζαγγαροῦ, Ζόρμπαινα, Τζάρταινα, Πούηκαινα κτλ.

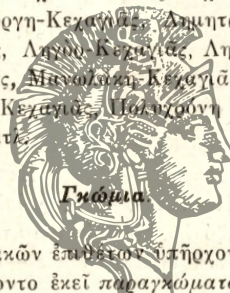
ς') Τὴν κατάληξιν —ος μὴ τονιζομένων· π. χ. Βοῦλτσος, Βοῦτσος, Βιλίτσος, Κατσάρκος, Κύρος, Αἶλος, Μαῖρος, Μάγκος, Μάτσος, Μάμιος, Μήλιος, Μόντρος, Μπέρμπος, Μελένκος, Μπατζάνκος, Νέγος, Πλιάτσος, Σίρος, Σκούλκος, Τζάτζος, Τσόνιος, Ψίλος κτλ.

Τὰ θηλυκά τῶν ἔληγον εἰς —αινα· π. χ. Βούτσκαινα, Κατσάρκαινα, Μπατζάνκαινα κτλ.

ζ') Τὴν κατάληξιν — ες εἰς ἐλάχιστα ἐπίθετα· π.χ. ὁ Γκιάλες ἢ Γκιά-
λαινα, ὁ Τζουτζῆς ἢ Τζουτζέσα κτλ.

Εἰς τὴν Τσαντιώ, ὅπου οἱ ἄνθρωποι ἐπεδίδοντο πολὺ εἰς τὴν κτηνο-
τροφίαν τῶν προβάτων, οἱ κυριώτεροι ἐκ τῶν κτηνοτρόφων ὠνομάζοντο
κεχαγιαδες. Ἦσαν δὲ κεχαγιαδες οἱ σχηματίζοντες καὶ διευθύνοντες τοὺς
ἰδιοτύπους συνεταιρισμοὺς τῶν κτηνοτρόφων, οἱ ὅποιοι ἦνῶναν τὰ ποί-
μνιά των καὶ πρὸς τοῦτο ἐμίσθωνον μεγάλας βοσκάς, προσελάμβανον
τοὺς ἀπαιτουμένους ποιμένας, ἐπώλουν ἀπὸ κοινοῦ τὰ προϊόντα τῶν προ-
βάτων των καὶ ἤσκουν ἐν γένει κοινὴν κτηνοτροφικὴν ἐπιχείρησιν. Ἐπειδὴ
δὲ οἱ ἐν λόγῳ μεγάλοι κτηνοτρόφοι ἴδρυν κτηνοτροφικοὺς συνεταιρισμοὺς
κατ' ἐπάγγελμα, ἢ λέξις κεχαγιας συνεκφωνουμένη μαζὶ μὲ τὸ ὄνομα ἐκά-
στου τοιοῦτου κτηνοτρόφου εἶχε καταντήσει κοινὸν ἐπίθετον τῶν κυριω-
τέρων κτηνοτρόφων τῆς Τσαντιῶς, οἱ ὅποιοι ἀπειτέλουν τὴν πρώτην ἐν
αὐτῇ κοινωνικὴν τάξιν· π. χ. Ἀναστάς Κεχαγιας, Ἀνέστη-Κεχαγιας,
Ἀποστόλη-Κεχαγιας, Γιώργη-Κεχαγιας, Δημητρὸ-Κεχαγιας, Διαμαντῆ-
Κεχαγιας, Δρόσο-Κεχαγιας, Λάγρο-Κεχαγιας, Ληγοράσκο-Κεχαγιας, Λία-
Κεχαγιας, Λιοντῆ-Κεχαγιας, Μανώλακη-Κεχαγιας, Νικόλα-Κεχαγιας, Νι-
κόλτσο-Κεχαγιας, Κρυωνᾶ-Κεχαγιας, Παύλου-Κεχαγιας, Σταυρῆ-Κεχα-
γιας, Χριστῆ-Κεχαγιας κτλ.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

Ἐκτὸς τῶν οἰκογενειακῶν ἐπιθέτων ὑπῆρχον καὶ ἰδιαίτερα ἀτομικὰ
παρωνύμια, τὰ ὅποια ἐλέγοντο ἐκεῖ παραγνώματα ἢ γκώμια. Ταῦτα ἀπε-
δίδοντο εἰς μεμονωμένα ἄτομα, παιδία, ἄνδρας καὶ γυναῖκας· ἀπαντοῦσαν
εἰς ἐν μόνον γένος καὶ ἦσαν ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον σκωπτικά, διότι εἶχον σχέ-
σιν μὲ σωματικά καὶ ψυχικά ἐλαττώματα τῶν προσώπων, τὰ ὅποια, ἐπω-
νομάζοντο δι' αὐτῶν ἢ προήρχοντο ἀπὸ κωμικὴν παραφθορὰν τῶν κυρίων
ὀνομάτων αὐτῶν. Ὡς ἐκ τούτου ἐγένοντο συνήθως ἐν ἀπουσίᾳ ἐκείνων,
εἰς τοὺς ὁποίους ἀπεδίδοντο, διὰ νὰ μὴ προκαλοῦν τὰς διαμαρτυρίας των.
Ἐὰν ὅμως δὲ ἐνεῖχόν τι τὸ προσβλητικόν, ἐγένοντο σὺν τῷ χρόνῳ ἀνεκτὰ
καὶ καθίσταντο οἰκογενειακὰ ἐπιθέτα.

Παρωνύμια ἀνδρῶν. Ἀγγαρέζος, Ἀκμαμπας, Ἀλτιπαρμάκης, Βγαγ-
γέλαρος, Βικοτσος, Βίλος, Βολάνης, Γάλλος, Γιάνναρος, Γιατράκος, Γκων-
τῖνος (Κωσταντῖνος) Γκούργκουλας, Γκούρλης, Γκούμας, Ζαμπούνης, Ζεμ-
πέκης, Ζοῦπος, Καλόγνωμος (κατ' εὐφημισμὸν ἀντὶ κακόνγνωμος), Καμ-
πούρης, Κάντηλας, Κατραπάνης, Κατσιρμάς, Κιμπάρης, Κικίλης, Κισιρης,
Κελγιωγάννης, Κομίτης, Κοτσάνης, Κούκης, Κουρουμπουζούκης, Κούμενος,
Κούπανος, Κυργιώργης, Λέτσος (Ἀλέξαντρος) Λύκος, Λωλῆς, (Θοδωρῆς),
Μαναγός, Μαλταράς, Μπούρας, Μεξές, Μισολαίμης, Μομόνης, Μόνιος,

Ντάβουλας, Νατσῆς, Νταγντιβερένης, Ὀγουρσουῆς, Πακιᾶς, Παῖδος, Πε-
λιβάνης, Πεπές, Πιντῆς, Πότος, (Ἀπόστολος), Πύλιος, Τσαγανός, Τσαν-
τῆς, Τσετριπέκης, Τσικρικόνης, Τσιμπλαντώνης, Τσότσολας, Τσούτσουρας,
Τούρθης, Ταδούλης (Χριστοδούλης), Ρεπάνης, Σύσκος, Σιριμόρης, Χατζη-
μποτικός, Χάρος, Πύλιος (Σπύρος).

Παρωνύμια γυναικῶν. Ἀφεντουλάρα, Βίκα, Γαλάζια, Γκουγκούτα,
Ζωηκαρέλα, Καλιάντρα, Καρκατσή, Κικίνη (Εἰλικρίνεια), Κιτσιλόνη, Κοζώ,
Κόκκινη, Κοκώ, Λελέτα, Μπιγιώ, (Σαφριὸ ἢ Ὀλυμπία—Λεμπιγιώ), Μπι-
ζίμ, Μπουλιούρη, Μπελεσέκα, Μολώ, Μπουστρουκά, Μπροζότα, Μουστα-
κού, Μπούτω, Μύξα, Ποινιὼ (Δεσποινιὼ), Πικιὼ (Ἐλπινίκη;), Πατσεβώ,
(Παρασκευώ), Τανιὼ (Σουλτανιὼ), Τζατζαλοδροσή, Τσελτίκα, Τσιντή, Χεχιά,
Χοντροβδουκά.

Συχνάκις τὰ παρωνύμια καίτοι ἀπεδίδοντο εἰς ἄνδρας, ἦσαν γένους
θηλυκοῦ ἢ οὐδετέρου· π. χ. ὁ Δημητρός ἢ Γιαλένια, ὁ Θανὸς ἢ Λαχτάρα,
ὁ Ἀλέκος ἢ Μπριζόλα, ὁ Βασίλης τὸ Ἀρκουδι, ὁ Νικόλας τὸ Τσουκαλι
καὶ οὕτω ἢ Ἀντίκα, ἢ Βιρβίρω, ἢ Γαλάζια, ἢ Γκοντρουβέλα, ἢ Ζαζάρα,
ἢ Λαγούτα, ἢ Λαγαρία, ἢ Λατσάρα, ἢ Λαχανιά, ἢ Λαδίκα, ἢ Μαματσόλα,
ἢ Ντουντούλα, ἢ Πασώ, ἢ Πλάτη, ἢ Πατσούλα, ἢ Τζαμάλα, ἢ Τόσκα,
ἢ Τσιά, ἢ Τουρτούρα.

Τέλος υπήρχον καὶ μερικοί, οἱ ὁποῖοι ἐγνώριζοντὸ μετὰ τὰ ὀνόματα τῶν
μητέρων τῶν π. χ. ὁ Ἀνεγνώστης τῇ Φροσυῆς, ὁ Ἀνέστης τῇ Θυμᾶς,
ὁ Ἀνέστης τῇ Σουστῆς, ὁ Γιώργης τῇ Ζαφριῶς, ὁ Γιάνκος τῇ Μαμῆς,
ὁ Δημητρός τς Ἀνθῆς, ὁ Δημητρός τῇ Χοντροβδοκίᾶς, ὁ Δημητρός τῇ
Ρένιας, ὁ Θανάσιος τῇ Κατίνκως, ὁ Λάμπρος τῇ Χρυσούλας, ὁ Πολυχρό-
νης τῇ Βδοκίᾶς, ὁ Πολυδεύτης τῇ Μαργίτσας, ὁ Πέτρος τῇ Κιτσιλόνης,
ὁ Χριστάκης τῇ Μοσκιῶς, ὁ Χριστάκης τς Εὐλαβῶς κτλ.

Τοῦτο δὲ συνέβαινε, διότι οἱ πατέρες αὐτῶν εἶχον ἀποθάνει ἔνωρίς,
τὴν διεύθυνσιν δὲ τῶν οἰκογενειακῶν τῶν πραγμάτων εἶχον ἀναλάβει αἱ
μητέρες τῶν, αἱ ὁποῖαι καθίσταντο οὕτως ἀρχηγοὶ τῶν οἰκογενειῶν τῶν.
Πάντως τὸ ἐκ τῆς μητρὸς ἐπώνυμον ἐνθυμίζει τὴν προϊστορικὴν ἐποχὴν
τοῦ μητρικοῦ δικαίου, κατὰ τὸ ὁποῖον ἡ σύζυγος ἦτο ἀρχηγὸς τῆς οἰκογε-
νείας καὶ διηύθυνε μετὰ τῶν ἄλλων γυναικῶν τὰ κοινά. Κατὰ δὲ τὸν Ἡρό-
δοτον οἱ Λύκιοι τῆς Μικρᾶς Ἀσίας ἐγενεαλογοῦντο ἀπὸ τὰς μητέρας τῶν
μέχρι τῶν ἱστορικῶν χρόνων (Ἡσιόδου ἅπαντα μετὰφρ. Π. Λεκατσᾶ εἰσαγ.
σ. 24, Ἡροδ. σ. 98).

Ἐν Ἐάνθῃ 21 Μαρτίου 1940

Φ. ΑΠΟΣΤΟΛΙΔΗΣ